

DIETSLAND-EUROPA

Maandblad uitgegeven door het
Verbond van Nederlandse Werkgemeenschappen Were Di v.z.w.

Redactie:
Boudewijn, Staf de Lie, Frank Goovaerts, Marc Joris, Thierry Masure, Roeland Raes, Herman Thuriaux, Edwin Truyens, Gui van Gorp, Geert van Lommelen, Erik Verstraete

Redactiesecretariaat:
Bert van Boghout
Victor Govaerslaan 19 (bus 3), 2060 Merksem - Tel.: (03) 647 02 53

Beheer:
Marcel Geets
Plantijnlei 41 (bus 6), 2120 Schoten - Tel.: (03) 324 12 07

Betalingen:
Were Di v.z.w. (Antwerpen)
Postrekening: 000-0166488-36
Kredietbank: 412-3007981-89

Abonnementen en adreswijzigingen:
Lea en Maurits de Jonghe
Ter Heydelaan 3 (bus 2), 2100 Deurne - Tel.: (03) 324 41 95

Verzending:
Jef Ryckbosch
Keurelaan 15, 2070 Ekeren - Tel.: (03) 645 21 24

Jaarabonnement D.-E. + Rebel: 650 fr.
Steunabonnement: 2.000 fr.
Prijs per nummer: 65 fr.

Voor Noord-Nederland: Jaarabonnement D.-E. + Rebel: f. 45

Voor buitenland: Jaarabonnement D.-E.: 900 fr.

Verantwoordelijk voor uitgave en opstel: J. Ryckbosch, Keurelaan 15, 2070 Ekeren

JULIUS EVOLA (1898-1974)

Niets lijkt meer absurd dan de vooruitgangsidee die, met haar uitvloeisel van „meerwaarde der moderne beschaving", zogezegd positieve alibis schept door de geschiedenis te vervalsen, door de geesten te vergiftigen met zinloze mythen, door haar superioriteit te verkondigen op alle kruispunten van de plebeïsche ideologie, waarvan zijzelf slechts het uitvloeisel is.

Rivolta contra il mondo moderne, **(1934).**

Het is goed dat superioriteit en macht verbonden zijn, op voorwaarde dat macht steunt op superioriteit, en niet omgekeerd.

Gli uomini e le rovine, **(1953).**

Voor de echte conservatief-revolutionair komt het niet op vormen en instellingen uit het verleden aan, maar wel op de beginselen waarvan zij de tijdelijke en/of plaatselijke uitdrukking kunnen geweest zijn.

Gli uomini e le rovine, **(1953).**

Het is belangrijk, essentieel zelfs, dat zich een elite vormt, die met bezonnen intensiteit, en met absolute intellectuele strakheid en onverzettelijkheid, de idee definieert rond dewelke wij ons moeten scharen. Het is bovendien essentieel, dat deze elite de idee belichaamt in een nieuwe mens, een mens die niet buigt, een mens die rechtop blijft staan tussen de puinhopen.
Mocht het ons gegeven zijn de huidige periode van crisis en van wankelende en illusoire orde te doorworstelen, zal de toekomst behoren aan diè mens en aan hém alleen. ...
Wij zullen steeds behoren tot een vaderland dat nooit, door geen enkele vijand, zal kunnen bezet noch vernietigd worden.

(J. Evola, 1950)

Wat u gaat lezen heeft enkel betrekking op de mens die, hoewel actief betrokken in de wereld van heden, zelfs dààr waar het moderne leven ten zeerste problematisch en „paroxistisch" is, toch innerlijk niet tot die wereld behoort, er niet wil aan toegeven en zich in de grond voelt deel uitmaken van een ander ras dan dat waartoe de meeste mensen van heden behoren...

Cavalcare la tigre, **(1961)**

Reeds eeuwenlang, eerst onmerkbaar, dan met de beweging van een glijdende massa, hebben talloze krachten in het Westen elke normale en legale menselijke organisatie vernietigd, en hebben ze alle verheven opvattingen over levenskunst, over handelen, kennen en strijden vervalst. Deze decadentie, haar richting en haar snelheid werden „vooruitgang" genoemd. Voor die „vooruitgang" werden hymnen aangeheven en men smeedde zich de illusie dat die beschaving — die er een is van materies en machines — dé beschaving bij uitstek was, aan dewelke de hele wereldgeschiedenis bij voorbaat ten deel was gevallen.

Orientamenti, **(1950).**

In een wereld waarin elke bevestiging gecontesteerd wordt, waarin iedere zekerheid verontrust, waarin elke trouw belachelijk wordt gemaakt, in een wereld die denkt wetten te kunnen behouden zonder een geloof te bewaren, vinden wij in Julius Evola een échte Meester. Wie door hem gewekt werd, zal nooit meer inslapen.

(Jean Mabire, 1977)

WOORD VOORAF BIJ HET EVOLA-NUMMER

Frank Goovaerts

„Per aspera ad astra"
(Langs ruwe wegen naar de sterren)

Oorspronkelijk was het de bedoeling vorig jaar — naar aanleiding van het feit dat het dan precies een decennium geleden was dat de Italiaanse cultuurfilosoof in zijn geboortestad Rome overleed — dit extra-nummer te brengen. Omwille van het Oranje-nummer werd dit opzet dan een jaar uitgesteld.

De redenen voor dit initiatief zijn legio. Evola behoort tot de uitermate benijdenswaardige weinigen, die om een Nietzscheaanse parafrase te benutten „posthuum geboren werden". Tijdens zijn bewogen en turbulente levensloop, genoten Evola's ideeën slechts een even beschamende als beperkte aandacht. Na zijn dood echter, begonnen zijn geestesvruchten nochtans aan een even fenomenale als onweerstaanbare remonte.

In zijn geboorteland beleven Evola's werken momenteel herdruk op herdruk. In Frankrijk werd nagenoeg gans zijn werk vertaald en bij onze oosterburen heeft men, middels enige nieuwe vertalingen, ondertussen ruime belangstelling gewekt.

Alleen in het Nederlands is er zo goed als niets van en over hem verkrijgbaar. Wel verscheen een korte inleiding tot zijn meta-politieke denken via **Gli uomini e le rovine** door Dr. Roeland Raes en leverde Peter Logghe een vertaling van Evola's bondige essay **Orientamenti,** die beiden verschenen bij het **Centro Studi Evoliani - Vlaanderen.** Merkwaardigerwijze vernoemt ook de links georiënteerde Hubert Lampo hem in **De zwanen van Stonehenge** — wat wellicht de indruk kan wekken dat Lampo eveneens „de tijger aan het berijden" is! Verder bleef het slechts bij een sporadisch artikel, waarvan enkele in dit tijdschrift.

Het wordt tijd dat daar verandering in komt! Primo omdat Evola een erg boeiende figuur is, die als aandachtig tijdswaarnemer deelnam aan een zeer bewogen periode uit de recente Europese geschiedenis. Secundo omdat hij met Friedrich Nietzsche en Oswald Spengler tot dié cultuurfilosofen behoort die de penetrantste kritiek op onze moderne, geïndustrialiseerde Westerse beschaving (of wat daarvoor moet doorgaan ...) en de daaruitvloeiende decadentieverschijnselen geleverd heeft.

Let wel, het is zeker geen eenvoudige, alledaagse lectuur waarmee wij de lezer opzadelen. Bepaalde lezers zullen anderzijds moeite hebben met Evola's heftige kritiek aan het adres van het christendom. Bovendien zal zijn belangstelling voor de Oosterse wereld en het esoterische (dat evenwel slechts zijdelings vermeld is geworden) eveneens vele vragen opwerpen — om over zijn „etatisme" nog maar te zwijgen ...

Daartegenover staat dat we hier een vrijwel onbekende, zeer rijke en vruchtbare ideeënbron hebben aangeboord, die zeker waard is om in overweging genomen te worden.

Om ieder misverstand te voorkomen onderstrepen we dat heel wat standpunten van Evola niet stroken met deze van Were Di, hoe waardevol we het werk van deze Italiaanse filosoof ook achten.

JULIUS EVOLA OF DE BEKNOPTE BIOGRAFIE VAN EEN „EINZELGÄNGER"

Frank Goovaerts

In een van zijn schitterendste werken, noteert de Duitse auteur Ernst Jünger (1895-), dat zijn generatie noch het filosofisch idealisme der grootvaders, noch het materialistisch liberalisme der vaders aanvaardt. Deze visie werd door de Italiaan Julius Evola volledig tot de zijne gemaakt. Gans zijn turbulente levensloop, vormt één aaneenschakeling van logenstraffingen t.o.v. het marxistische dogma als zou de mens bepaald worden door de omgeving en het milieu waarin hij opgroeit. Tevens getuigen zijn leven en denken van een nauwelijks verholen misprijzen voor het kleinburgerlijke, liberalistische midden, waarin hij geboren werd.

Voor hen die alles en nog wat in steriele vakjes plegen op te delen, vormt Evola een nachtmerrie. Want behalve met filosofie en meta-politiek, hield hij zich bezig met esoterie, alchemie, dicht- en schilderkunst, en wat nog meer! Hierbij aansluitend kunnen we ons afvragen wie of wat hij in wezen was? „Eine klare Antwort, zo schrijft zijn Duitse vertaler Paul A. Zemp, lässt sich natürlich nicht geben, denn Evola war warscheinlich (für die anderen) alles das und doch (für sich selbst) nichts von alledem" (1).

Dat Giulio Cesare Andrea Evola op 19 mei 1898 te Rome uit een tot de lagere Siciliaanse adel behorend katholiek geslacht geboren werd, heeft hij steeds als een pre-natale voorzienigheid beschouwd: hij was gans zijn leven een vurig bewonderaar van het oude Rome en de Imperiumgedachte.

Reeds tijdens zijn jeugd openbaren zich een aantal specifieke karaktereigenschappen die zijn verdere levenshouding zullen bepalen: enerzijds een neiging tot het transcendente, anderzijds het streven naar esthetiserende afstandelijkheid. Ofschoon hij op latere leeftijd de negatieve nevenaspecten van deze houding (zoals een zekere ongevoeligheid en zielskilheid) zal weten te overwinnen, blijft hij steeds een aristocratisch individualist, ver verheven boven de massa, die hij veracht.

Van huis uit katholiek opgevoed, heeft hij zich nooit met het christendom kunnen vereenzelvigen. Zelf schrijft hij daarover: „Zelfs als ik achteraf, enkele positieve traditionele aspecten in het katholicisme ontdekte, dan nog ging het alleen om een intellectueel feit, om een plicht van objectiviteit, maar het 'quid specificuum' van het christendom vond geen enkele weerklank in mijn ziel" (2).

Daarentegen vindt Evola wél zijn gading in de vorm van de **Kshatriya,** de personificatie van de krijger als wils- en daadmens; een concept waaraan hij zijn ganse leven trouw blijft. Zijn devies luidt: „Ik doe wat gedaan moet worden, ongeacht succes of mislukking".

Evola genoot een uitstekende intellectuele vorming, deed technische en wiskundige studies, maar voelde zich vooral tot het artistieke leven aangetrokken. Als adolescent maakte hij kennis met het werk van Oscar Wilde (1854-1900), de nationalistische dichter Gabriele d'Annunzio (1863-1938) en twee Joodse auteurs die hem nooit meer zullen loslaten: Otto Weininger (1880-1903) en Carlo Michelstaedter (1887-1910), die hem met Max Stirner (1806-1856) en vanzelfsprekend Friedrich Nietzsche (1844-1900) zullen blijven fascineren. Wanneer W.O. 1 uitbreekt neemt Evola vrijwillig dienst als aspirant-artillerie-officier, alhoewel zijn sympathie duidelijk naar de Entente uitgaat. De nauwelijks 18-jarige schopt overigens een groot schandaal wanneer hij Marinetti (1876-1944), dé theoreticus van hèt zeer nationalistisch-chauvinistische en anti-democratisch geaccentueerde futurisme, verwijt dat de Italiaanse oorlogsverklaring ingegeven werd door de bourgeois- en democratische mentaliteit, die zij — Marinetti en co. — beweren te bestrijden.

Gestationeerd op de Asiago-hoogvlakte, neemt Evola niet echt deel aan de vijandelijkheden, zodat hij zelfs tijd heeft om een occasioneel Frans of Italiaans gedicht te schrijven. Deze gedichten tonen vooral dadaïstische inspiratie, invloeden uit het milieu waarin hij na zijn mobilisatie bij voorkeur zal vertoeven. Na de oorlog maakt Evola een zware bestaanscrisis door, experimenteert met allerhande drugs en denkt zelfs aan zelfmoord! Hij is op dat ogenblik nauwelijks 23 jaar...

Door het lezen en herlezen van allerhande boeken (vooral Indische wijsheid en Nietzsche), wordt deze crisis geleidelijk aan overwonnen. Hij stelt zich tot levensregel om noch familiale, noch maatschappelijke bindingen aan te gaan en „elke ervaring slechts daarom te beleven, om ze daarna achter zich te laten" (3). Met andere woorden, hij sluit zich nog meer van de buitenwereld af.

Ondertussen was hij reeds lang in de avant-garde actief, schilderde, dichtte en maakte kennis met Giovanni Papini (1881-1956) en Tristan Tzare (1896-1963), die een nieuwe wereldbeschouwing als kunstrichting wil opbouwen, en wiens uitspraken weerklank vinden bij Evola. Vermits zijn interesse in nauwe betrekking met zijn geestelijke crisis staat, verliest hij daar snel alle belangstelling voor wanneer hij moeizaam uit zijn impasse geraakt — echter niet zonder eerst een belangrijke brochure in de Dadareeks te hebben geschreven.

Vanaf 1922 zegt hij vaarwel aan zijn artistieke periode en besluit zich nog enkel aan filosofie te wijden. Het resultaat van deze „geestelijke volte-face" vindt zijn weerslag in 2 omvangrijke en belangrijke werken **Teoria dell'individuo assoluto** (1927) en **Fenemenologia dell'individuo assoluto** (1930), waarin hij aan de hand van de oorspronkelijke bronnen van het idealisme — Fichte (1762-1814), Schelling (1775-1854) en Hegel (1770-1831) — het neo-idealisme van filosofen als Benedetto Croce (1866-1952) en Giovanni Gentile (1875-1944), die in Italië het mooie weer uitmaken, ongenadig bekritiseert en zelf het primordiale idealisme met het Franse personalisme verbindt. Niettegenstaande Evola met deze werken enkele geleerden voor zich kan winnen, blijft de academische wereld integraal vijandig. Merkwaardig is in elk geval, dat Evola later deze werken als „jeugdzonden" heeft afgedaan.

Inmiddels begint hij zich steeds dieper in allerhande oosterse teksten te verdiepen, iets wat later van groot belang voor zijn geestelijke evolutie zal blijken. Evola, die altijd gehoopt heeft een tijdschrift onder eigen supervisie te kunnen publiceren, krijgt deze kans aangeboden in 1927 met de **Ur**-groep; sterk esoterisch geïnspireerd, die gedurende een aantal jaren een hele reeks teksten over traditionele doctrines, occulte wetenschappen e.d. uitgeeft. Tijdens deze periode is hij bijzonder actief en creatief en schrijft een aantal opmerkelijke boeken. Het belangrijkste daaronder is **Imperialisimo pagano** (1928), waarmee Evola de beate hoop koestert invloed te kunnen uitoefenen op het politiek-culturele klimaat van het fascistische Italië. Het werk is heftig anti-christelijk geïnspireerd (men ontwaart er duidelijk het silhouet van Nietzsche in) waarin Evola de fascistische machthebbers bezweert, de imperiumgedachte in de Ghibellijnse traditie te concipiëren. Blijft het boek in zijn geboorteland vrijwel zonder respons, in Duitsland koestert men er wél belangstelling voor.

In 1930 houdt **Ur** op te verschijnen en sticht Evola, met enkele vrienden, een nieuw tweemaandelijks blad **La Torre,** een hernieuwde poging om politiek gezag te winnen. Het blad wil duidelijk en ondubbelzinnig zijn. Reeds in het vijfde nummer schrijft hij: „Wij zijn noch fascisten, noch anti-fascisten. Het anti-fascisme betekent niets ... Het fascisme betekent te weinig. Wij zouden een krachtiger, durvender fascisme willen, een fascisme dat absoluut is, opgebouwd uit zuivere kracht, ontoegankelijk voor elk compromis ...". En wanneer men hem meedeelt dat de Duce het over dit of dat niet eens met hem is antwoordt hij laconiek: „Pech voor Mussolini". Dat vraagt als het ware om moeilijkheden en na een tiental nummers wordt het tijdschrift door de overheid verboden.

Nadat **La Torre** is opgedoekt, onderneemt Evola een aantal spectaculaire en adembenemende bergbeklimmingen, waarbij hij tot op het uiterste van zijn lichamelijke en geestelijke kunnen gaat.

Het is in deze moeilijke periode, dat Evola de meester en diens werk zal leren kennen die hem het diepgaandst zal blijven beïnvloeden, de man die van het traditionalistische denken het alpha en het omega kent: de Franse esoterist en theosoof René Guénon (1889-1951). Van dan af voltrekt zich in Evola een beslissende wending die leiden zal tot zijn opus magnum **Revolta contra il mondo moderno** (1934).

In dit vuistdikke boek vat hij zijn geschiedenisfilosofie samen en plaatst hij de wereld van de traditie tegenover de moderne wereld. Er volgt een Duitse vertaling en de grote dichter Gottfried Benn (1886-1956) verklaart na het lezen ervan: „Hij die dit boek leest, bekijkt Europa met gans andere ogen". Vanaf 1932 werkt Evola mee aan **Il regime fascista,** het dagblad van Roberto Farinacci (1892-1945), iemand die veel invloed in de partij bezit en uit de onmiddellijke omgeving van Mussolini komt. Hij krijgt in deze krant een ganse bladzijde aangeboden ter verdediging van de traditionalistische waarden. Benevens Evola werken er nog enkele anderen mee die in de „revolte van rechts" namen met klank bezitten: de Oostenrijkse socioloog Othmar Spann (1878-1950), auteurs als Gonzague de Reynold (1880-1970), Prins Karl-Anton Rohan en de Duits-Joodse dichter uit de Stefan Georgkreis, Karl Wolfskehl (1869-1948).

Ondertussen houdt Evola veel spreekbeurten in Duitsland, meestal in die kringen welke men als „conservatief-revolutionair" omschrijft en heeft contact met Corneliu Codreanu (1899-1938), leider van de Roemeense IJzeren Garde. Wanneer hij op 9 september 43 in Hitler's hoofdkwartier te Rastenburg (Pruisen), samen met enkele fascistische vooraanstaanden, verblijft, ziet hij als een der eersten de pas door Otto Skorzeny's commando's uit de Gran Sasso bevrijde Mussolini.

April 1945. Het einde van de oorlog nadert. Evola bevindt zich te Wenen en de stad wordt zwaar gebombardeerd door de Sovjets. Evola, die zelfs tijdens de zwaarste bombardementen de gewoonte had doodleuk door de straten te wandelen en nooit beschutting zocht, wordt zwaar aan de ruggegraat gewond. Hij verblijft drie jaar in allerhande Oostenrijkse ziekenhuizen, waar men een gedeeltelijke verlamming van de onderste ledematen vaststelt. Ofschoon hij daardoor voor de verdere duur van zijn leven aan een rolstoel gekluisterd blijft, aanvaardt hij volkomen onbewogen dit harde noodlot.

Medio 1948 keert hij naar Rome terug. Indien zijn tegenstanders denken dat dit drama hem voorgoed tot een kreupele, non-combattieve gebroken man heeft gemaakt, staan ze voor een enorme teleurstelling. Evola blijft actief en zal zelfs enkele van zijn meest vermaarde werken schrijven. Hij komt in contact met enkele groepen jongeren die hem om advies vragen. Voor hen schrijft hij het korte, samengebalde essay **Orientamenti** (1949), waarin hij op klare en duidelijke wijze de te volgen weg voor de Italiaanse rechterzijde uiteenzet. Dit essay bevat reeds een aantal basisideeën dewelke in **Gli uomini e le rovine** (1953) op magistrale wijze verder zullen worden uitgewerkt. Dit meesterwerk van het traditionele-rechtse denken, zal voornamelijk zijn emanatieveld binnen de harde kern van de MSI, de naoorlogse neo-fascistische partij van Italië, vinden.

Verder vertaalt Evola enkele meesterwerken waaronder **Der Untergang des Abendlandes** van Oswald Spengler (1880-1936) en Ernst Jünger's opus **Der Arbeiter.**

Tenslotte verschijnt in 1961 het meesterwerk en zijn geliefkoosde boek **Cavalvare la tigre,** dat naar de Oosterse spreuk „Wie de tijger berijdt, kan er niet afspringen" verwijst. Het is een soort manifest van het „nihilisme van rechts" en tegelijkertijd zijn spirituele testament. Evola blijft verder boeken publiceren, waaronder zijn memoires **Il cammino del cinabro** (1972), en artikels voor diverse tijdschriften schrijven — waaronder het Duitse **Nation Europa.** De weinigen die hem nog kwamen opzoeken, kwamen steeds onder de indruk van deze veelzijdige, ongebroken man.

Mei 68. Studenten bezetten de filosofische faculteit aan de universiteit van Rome en dragen citaten voor uit **Rivolta ...**

Op 11 juni 1974 is het zover: precies te 15.15 u., zoals hem was voorspeld en hijzelf vurig hoopte, overlijdt Julius Evola op 74-jarige leeftijd achter zijn

werktafel op de Corso Vittorio Emanuele te Rome. Voor een uitzonderlijk man als Evola, door Gerd-Klaus Kaltenbrunner (1939-) ooit treffend als een der grootste Einzelgängers van de 20ste eeuw getypeerd, moest uiteraard een passende rustplaats gevonden worden (5).

Het is daarom dat enkele getrouwen, op 26-8-1974, de urne met zijn asse in het eeuwige ijs van de Monte Rosa (op 4.500 m. hoogte) begraven. Een waardige rustplaats voor deze laatste Romein, die gans zijn leven boven de anderen stond: de laatste der Gibellijnen. „Romein in de meest edele en waarachtige betekenis van het woord, zo schrijft Jean Mabire (1927-), eeuwig Gibellijn tegen de Welfen, koos Julius Evola voor het imperium tegen de kerk, voor de adelaar tegen het kruis, en voor de wereld der krijgslieden tegen die der marskramers" (6).

---

(1) Paul A. Zemp.**Vorwort des Herausgebers und Überseuzers zu Julius Evola und dessen Werk: „Revolte gegen die moderne Welt** in Julius Evola. **Revolte gegen die moderne welt.** Uitg. Ansata-Verlag. Interlaken, 1982. 423 blz.

(2) Julius Evola. **Le chemin du Cinabre.** Uitg. Arché-Arktos. Milaan, 1982. 217 blz. Zie aldaar blz. 8.

(3) Adriano Romualdi. **Julius Evola,** in **Criticon** nr. 10, maart-april 1972.

(4) Ik heb hier bewust het doodgeciteerde cliché „Hij vond er puinen, materiële, maar vooral ook geestelijke" bewust weggelaten. Kwestie van ook eens origineel te zijn ...

(5) Gerd-Klaus Kaltenbrunner. **Europa - Seine geistigen Quellen in Porträts aus zwei Jahrtausenden.** Deel 2. Uitg. Glock und Lutz. Heroldsberg b/Nürnberg, 1948. 438 blz.

(6) **Julius Evola - Le visionaire foudroyé.** In de reeks **Maîtres à penser.** Uitg. Copernic. Parijs, 1977. 247 blz. Het betreft hier een boek waarvoor diverse medewerkers een bijdrage leverden.

DE DECADENTIEFILOSOFIE VAN JULIUS EVOLA

EEN EERSTE KENNISMAKING (*)

Piet Tommissen

In een bespreking van de aan Ferdinand Tönnies (1855-1936) gewijde dissertatie waarop Victor Leemans (1901-1971) in 1932 in Parijs promoveerde, schreef de Jesuïetenpater Karel du Bois de Vroylande (1884-1961) dat die Duitse socioloog hem weinig interessant leek, vermits hij toch zodanig ver van de christelijke opvattingen afstond (1). Dergelijke argumentatie doet ons thans glimlachen, alhoewel men haar in haar spatio-temporale context moet plaatsen, d.i. rekening houden met de pastorale prioriteiten en bekommernissen in het Vlaanderen der dertiger jaren. Onder wetenschappelijk opzicht is ze echter een schoolvoorbeeld van wat zowel toen als nu uit den boze is, te weten het op grond van vooroordelen bepalen wat als vorsingsobject wel, desnoods, of volstrekt niet in aanmerking kan komen. Practizerend katholiek zijnde, weet ik bv. niet bijster veel aan te vangen met het esoterisch traditionalisme van een Julius Evola (1898-1974) maar dat belet me niet hem in mijn hoedanigheid van wetenschapsbeoefenaar probleemloos een plaats in de geschiedenis der ideeën in te ruimen. Primo omdat hij een boeiende figuur is, iemand die getrouwen aan zich wist te binden en over het graf heen in diverse staten volgelingen blijft inspireren. Secundo omdat hij de laatste tijd steeds vaker als een soort van éminence grise van de Nouvelle Droite in het algemeen (2) en van haar Italiaanse variant in het bijzonder wordt voorgesteld (3). Tertio omdat men zijn decadentiefilosofie in geleerde middens au sérieux begint te nemen (4). Het is trouwens over die filosofie dat mijn bijdrage handelt: noodgedwongen helaas té summier, ergo voor verbetering en aanvulling vatbaar.

In het laatste kwartaal der vorige eeuw overheerste zowat in gans Europa het gevoel dat de Westerse cultuur door degeneratieverschijnselen bedreigd werd. Bij nader toezien valt nochtans op, dat dit vreemdsoortig amalgaam van onbehagen en onmacht enkel in de schoot der Latijnse volkeren pathologische proporties kon aannemen, ja tot een ware obsessie uitgroeien. Waarschijnlijk waren militaire tegenslagen daar niet helemaal vreemd aan: Frankrijk was de grote ontnuchtering van 1870-71 nog niet te boven gekomen; Italië leed in 1896 in Abessinië een smadelijke nederlaag; Spanje moest anno 1898 op één slag de hoofdbrok van zijn koloniaal bezit aan de jonge en dynamische Ver-

(*) Alhoewel dit artikel door een redactielid van DE aangevraagd werd, houdt de auteur eraan de verzekering te geven dat de erin ontwikkelde gedachtegang niemand dan hem zelf hoeft te binden.

enigde Staten prijsgeven. Tegen het „decadentisme" werd mettertijd evenwel op tweeërlei manier gereageerd. Enerzijds toog men op zoek naar zondebokken: de democratie, de massa, de vrijmetselarij, de Joden; het is voorzeker geen toeval dat gelijktijdig de studie der eliten aangevat en meer bepaald over de oorzaken van hun teleurgang gemediteerd werd. Anderzijds kwam het tot oproepen om het getij te doen keren; ik verwijs naar drie „ideologen" die zich in woord in schrift hebben ingespannen om in hun onderscheidene staten nationale energieën vrij te maken: naar Maurice Barrès (1862-1923 en zijn door anti-kantiaans ressentiment gevoed appel voor „l'union de tous les Français... dans un commun attachement à un idéal, à une culture, à une terre" (**Les Déracinés**, 1897); naar Alfredo Oriani (1852-1909) en zijn inspanning om de imperiale gedachte in Italië nieuw leven in te blazen (**Rivolta Ideale**, 1908); naar José Ortega y Gasset (1833-1955) en zijn vertoog tegen het ruggegraatloze Spanje (**España Invertebrada**, 1922).

Het kan niet anders of de jeugdige Evola moet weet hebben gehad van die problematiek. Vandaar dat het geenszins verwondert te vernemen, dat het begin van zijn geestelijk avontuur in het artistieke milieu dient gesitueerd. Vanzelfsprekend niet in eender welk kunstmidden, doch wel in datgene dat van zich deed spreken op grond van zijn avant-gardistisch cachet en zijn walg voor de vermolmde bourgeoise mentaliteit van vóór Wereldoorlog I. Evola heeft inderdaad enige tijd in futuristische zin gedicht en geschilderd, om daarna mee te werken aan dadaïstische periodieken. Zelfs in het feit dat hij, in weerwil van zijn mistevredenheid over de Italiaanse oorlogsverklaring aan de Donaumonarchie, toch als vrijwilliger te velde trok, zie ik het gebaar van iemand die meende dat het uur van de bevrijdende daad geslagen had. De vraag waarom hij rond 1923 de filosofische toer is opgegaan, wordt door zijn hagiografen handig omzeild. Ik blijf uiteraard het antwoord eveneens schuldig, sluit evenwel de mogelijkheid niet uit, dat Giovanni Papini (1881-1956) en de lectuur van boeken van de Russische zoeker Dimitri S. Mereschkowski (1866-1941) hem tot een spirituele zoektocht hebben aangezet. Hoe dan ook, weldra geraakte hij in de ban van belangrijke figuren, zoals de voluntaristisch ingestelde Arthur Schopenhauer (1788-1860), de met de hamer filosoferende Friedrich Nietzsche (1844-1900), de zopas in Frankrijk „ontdekte" Otto Weininger (1880-1903), de bij ons nauwelijks gekende Carl Michelstaedter (1887-1910). Bij Nietzsche is hij allicht op het fundamenteel onderscheid tussen actief en passief nihilisme gestoten, om nog maar te zwijgen van de idee van de eeuwige wederkeer der dingen. Evola's volgende stap, de initiatie in niet-christelijke denksystemen, vooral het tantrisme, versterkte hem in de overtuiging, dat het christendom verantwoordelijk is voor de Westerse decadentie en diensvolgens moest worden bestreden.

Een ideale gelegenheid om met zijn protest uit te pakken, waren voor Evola de onderhandelingen tussen de Italiaanse Staat en

het Vaticaan, die in 1929 tot de ondertekening van het verdrag van Lateranen hebben geleid. In zijn pamfletair geschrift **Imperialismo pagano** (1928) plaatste hij het fascisme als het ware voor een dilemma: het diende ofwel voor een apollinisch-christelijke, alias verderfelijke, ofwel voor een dionysisch-pagane, alias heilbrengende weg te opteren, aangezien „romanità" en „christianesimo" elkaar uitsluiten en het finaal om de verwezenlijking van de ghibellijnse imperiale droom ging (5). Er ware over dit geschrift zeer veel te zeggen, maar voor mijn beperkt opzet volstaat het te vermelden, dat het woord „decadentie" en verwijzingen naar Oosterse bronnen er bij herhaling in voorkomen. Ingevolge de aandacht die zijn boek in Duitse bladen en tijdschriften (ook katholieke) (6) trok, mocht Evola er in conservatieve kringen het woord voeren en begon hij, omgekeerd, in Italië bij tijd en wijl over Duitse geestesstromingen verslag uit te brengen. Zo handelt één dezer informatieve artikels over boeken waarin „il movimento di ritorno alle origini e di recostruzione delle antiche culture" centraal staan, in concreto over publicaties van Johann Jakob Bachofen (1815-1887), Herman Wirth (1885-1981), Hans Mühlestein (1887-1969) en Edgar Dacqué (1878-1945): voor kenners van deze materie een symptomatische keuze (7). Te noteren dat Evola bovendien overwogen heeft, samen met de tijdens de Bruine Bartholomeusnacht om het leven gekomen Edgar Julius Jung (1894-1934), een heuse ghibellijnse partij op te richten (8).

Het heeft tot 1934 geduurd alvorens Evola met een opus op de proppen kwam, waarin hij reeds elders verschenen teksten tot een coherent geheel verwerkte en — daar is het mij om te doen — zijn decadentiefilosofie breedvoerig uiteenzette. Het scenario herhaalde zich: **Rivolta contro il mondo moderno** werd in Italië geen, daarentegen in Duitsland wèl een voltreffer. Dat Evola bij onze Oosterburen andermaal een goede beurt maakte — de bekende dichter Gottfried Benn (1896-1956) besprak het werk uitermate lovend (9) — zou best verband kunnen houden met zijn t.a.v. de overlevingskansen van de Westerse cultuur positievere ingesteldheid dan deze die Oswald Spengler (1880-1936) er op na hield. Terwijl in de ogen van laatstgenoemde de onvermijdelijkheid van het einde onzer cultuur (zij het dan op termijn) vaststond, drukte onze Italiaanse denker zich opbeurend uit: weliswaar onbekwaam zijnde zichzelf van een gewisse ondergang te redden, ontwaarde hij in de Westerse cultuur een metafysische kern die noch kan noch zal verdwijnen. Niettemin heeft Evola in 1936 aan Spenglers visie een degelijke studie gewijd en in 1957 zelfs **Der Untergang des Abendlandes** vertaald; aldus weten we dat hij de Duitse historicus twee verdiensten toeschrijft: met het denken in termen van vooruitgang opgeruimd en de europacentrische geschiedschrijving doorbroken te hebben (10).

Om echter op zijn eigen hoofdwerk terug te komen, moet me van het hart dat ik grondig van mening verschil met Thomas Sheehan. Volgens deze Amerikaanse vorser zou Evola zijn oor-

spronkelijk neo-idealistisch denkpatroon over boord hebben gegooid wegens de implicaties van de in twee vroegere werken — **Saggi sull' Idealismo magico** (1925) en **Teoria dell'individualismo assoluto** (1927) — verdedigde stelling dat de mens God schept door zichzelf op een goddelijk peil te tillen (11). Ik vind integendeel dat ontmoetingen en gesprekken met René Guénon (1889-1951) die keertwending hebben bewerkstelligd. Evola is duidelijk bij Guénon in de leer gegaan, d.i. hij heeft aan deze voorloper de belangstelling voor de hindoeistische leer van de vier manvantana's of historische epochen (satya-yuga / trêta-yuga / dvâpara-yuga / kali-yuga) ontleend en op zijn manier geconcretiseerd.

Met een onthutsende luxus aan erudiete details toont Evola aan, hoe deze vierdeling in vele verdwenen culturen gekend was en aanvaard werd: in Egypte en Peru, bij de Indiërs en de Germanen, zelfs door de Athener Hesiodos (ca. 700 v.C.). Er weze aangestipt dat in al die gevallen de eerste fase als een bloeitijdperk en de laatste als een era van verval geldt. Nu is het zo, dat Evola van oordeel was dat de Westerse cultuur zich op haar beurt in het vierde stadium, in het kali-yuga of het somber (lees: demonisch) tijdperk, bevindt. Om de gegrondheid van deze zienswijze kracht bij te zetten, doet hij beroep op wat ik — opzettelijk — een dogma verkies te noemen, doch wat voor Evola en de zijnen een pure evidentie is, namelijk het bestaan van twee naturen: de metafysische of onsterfelijke of heilige of supra-historische (lees: mythische) naast de fysische of sterfelijke of profane of historische orde. De uit dit dogma afgeleide conclusies liggen voor de hand: (a) culturen zijn slechts groot zolang hun metafysische substantie (hun „heiligheid" zou men mogen zeggen) de bovenhand heeft, dus zolang ze datgene weerspiegelen wat boventijdelijk is en eeuwig geldigheid bezit; (b) culturen verkwijnen en verdorren van zodra de geschiedenis het op de mythe haalt. Evola contrasteert, om het met zijn eigen woorden te zeggen, de wereld van het worden en de wereld van het zijn. Het is de vraag of dit dualiteitsdenken als een duale tantum mag geïnterpreteerd worden? Ik vrees van niet, omdat de Italiaanse denker met het sleutelbegrip Traditie opereert. Precies om te onderstrepen dat hij daarmee noch folklore noch nostalgische verzuchtingen op het oog heeft, schrijft hij dat woord steeds met een hoofdletter. Overeenkomstig de etymologie van „traditie" gaat het bij Traditie om het doorgeven aan de volgende generaties van geestelijke energie, in casu van datgene wat een samenleving doorheen de tijden samenhoudt (bv. ridderlijkheid, het hiërarchiebeginsel, zin voor ascese). Gerd-Klaus Kaltenbrunner (°1939) mocht terecht getuigen dat het evoliaans traditionalisme niets, maar dan ook werkelijk niets gemeen heeft met het traditionalisme dat bisschop Marcel Lefebvre (°1905) en zijn aanhangers verdedigen (12).

Ongeacht de indruk die de voorgaande paragraaf bij de lezer

zou kunnen verwekken, mag Evola's leer onder geen beding als het zoveelste irrationalisme worden doodgeverfd. Het tegendeel is waar: Evola bepleit de superioriteit van het supra-nationale en plaatst zich resoluut op een intuïstionistisch standpunt. Terwijl wetenschappelijke methoden hem de bal meestal lijken mis te slaan, beweert hij dat de traditionalistische methode tot de kern der dingen doordringt en resultaten oplevert. Deze traditionalistische methode stoelt op twee principen: ontologisch en objectief op dat van de onderlinge verwevenheid (= de functionele correlatie tussen analoge elementen), epistemologisch en subjectief op dat van de veralgemeende inductie (= de integratie van die elementen in één enkel princiep). De traditionalistische mens heeft derhalve lak aan discussie en bewijs, en ervaart mythen, sagen, legenden en symbolen als dé bronnen van een diepere werkelijkheidsbeleving. Hij acht het realiteitsgehalte van het niet-waarneembare wezenlijker dan dat van het zintuiglijk waarneembare. Een aan Evola ontleend voorbeeld moge dat alles verduidelijken: „C'est ainsi que la Rome de la légende nous parlera un langage plus clair que la Rome temporelle, et que les légendes de Charlemagne nous feront comprendre mieux que les chroniques et les documents positifs de l'époque ce que signifiait le roi des Francs" (13). Belangrijke consequentie: vooruitgang is een fictie, historische regressie een feit.

Eigenaardig genoeg laat Evola deze regressie niet beginnen met de Verlichting of de Franse Revolutie of na Wereldoorlog I, doch situeert hij dat moment tussen de achtste en de zesde eeuw v.C. De toen inzettende decadentie werd volgens hem geïnduceerd door de val van het West-Romeinse Keizerrijk en de opmarsj van het vroeg-Christendom, tijdelijk tot staan gebracht door de keizerlijk-feodale structuren in de Middeleeuwen (die dus de rol van kat'echon hebben gespeeld), opnieuw virulent sinds het begin van de Moderne Tijden. Thans is de decadentie vooral in het Westen totaal geworden, d.w.z. tast ze op ongeveer alle niveaus de meest uiteenlopende zwaartepunten onzer cultuur aan: het gezag, de werkkracht, het nationaliteitsbesef (niet te verwarren met het nationalisme), de sexualiteit, het collectief belang, de zin voor het rituele, enz. Het is helaas onbegonnen werk de door Evola in zijn opus magnum doorgevoerde auscultatie te willen resumeren. Daarom houd ik het bij de ondermijning van het gezag en de demonie van het economische, twee fenomenen waarop de Italiaanse denker ook later nog de kijker heel speciaal gericht heeft. Wat het eerste verschijnsel aangaat, viseert hij in feite twee krachtlijnen. Ten eerste de met het jacobinisme definitief ingezette trend naar statolatrie, waardoor de idee van de organische staat langzaam maar zeker naar de vergeethoek verdreven werd. Ten tweede de in de Renaissance aangevangen atomisering van de samenleving (individualisme), die mettertijd het individu, ten nadele van de persoonlijkheid, en het „verraad" der intellectuelen opgeleverd heeft, met als corollaria de verschrompeling van de samenleving

zelf tot een optelsom van „serie"-mensen en de degradatie der eliten. Aan dit laatste punt hecht Evola uitzonderlijk veel belang, bij zoverre dat hij de door zijn landgenoot Vilfredo Pareto (1848-1923) beschreven kringloop der eliten verworpen en hem door de regressie der dominerende eliten vervangen heeft (14). Niet te vergeten dat hij zichzelf als een krijger (in de Indische betekenis van „kshàtriya", hij die gebonden is door trouw en eer) beschouwde en niet ophield de lof van de ascese te bezingen, wat dan weerop verklaart dat hem in **Der Arbeiter** (1932) van Ernst Jünger (°1895) het respect voor de ware pruisische geest fascineerde (15).

Het tweede verschijnsel ligt op een geheel ander vlak, temeer daar de moderne mens in de waan verkeert — Evola dixit — dat de economische ontwikkeling de meest fundamentele verworvenheid van de Westerse cultuur is. Onze denker hekelt zowel het kapitalisme als het socialisme. Het kapitalisme omdat winstbejag, welvaartsstreven, een geperverteerde opvatting over de arbeid, de inschakeling van de wetenschap in het productieproces, voor gevolg hebben dat alle beproefde ethische waarden onder de voet worden gelopen. Het socialisme omdat het proletarisch ideaal van een universele communistische leefwereld insgelijks met het productiviteitsaxioma staat of valt. Al dan niet door de Duitse economist en socioloog Werner Sombart (1863-1941) beïnvloed, ziet Evola in de contemporaine homo oeconomicus een geseculariseerde Jood, doch met dien verstande dat hij tot de sport toe, aan de gewijzigde mentaliteit onderhorig gemaakt, d.i. ook haar oorspronkelijke bedoeling verdonkermaand heeft. Algemene conclusie: „...les différentes voies convergent: la civilisation mécanique, l'économie souveraine, la civilisation de la production, coïncident avec l'exaltation du devenir et du progrès, de l'élan vital illimité — en bref, avec la manifestation du 'démonique' dans le monde moderne" (16).

Om een lang verhaalt kort te maken, meen ik Evola's decadentiefilosofie tot een vrij eenvoudige formule te kunnen herleiden: de moderne wereld gaat ten onder omdat hij zichzelf de toegang tot het transcendente verspert, alias het contact met de metafysische werkelijkheid verloren heeft. Maar de denker is een stap verder gegaan, door zich aan een antwoord op de vraag naar de toekomstperspectieven van onze cultuur te wagen. In tegenstelling tot zijn eminente leermeester Guénon, die de oplossing in een terugkeer van het katholicisme naar zijn uitgangsposities zag (17), betoogt Evola dat: (a) elke cyclus de kring moet sluiten alvorens een nieuwe kan beginnen; (b) het van grove onwetendheid getuigt, te menen dat onze Westerse cyclus de uitzondering op de algemene regel vormt; (c) de moeilijkheid erin bestaat „à savoir dans quelle mesure existeront des rapports de continuité entre le monde qui meurt et le monde qui pourra naître" (18). Dit gezegd hebbende, bespreekt hij bondig drie mogelijkheden. De eerste mogelijkheid is het bestaan van voldoende „egrégoroi" of wakers, die tussen ons in alle stilte de

waakvlam van de Traditie hoeden, de hoger vermelde onverwoestbare metafysische kern. De tweede mogelijkheid bestaat in het tijdig ontwaken en aansluiting vinden bij die hoeders, van verdwaalden in de puinhoop van onze tijd. De derde mogelijkheid tenslotte is de omkering binnen het huidig systeem, van een stel destructieve processen met het oog op een keertwending ten goede: „cavalcare la tigre" (= de tijger berijden) zoals hij het later (1961) in een boektitel uitdrukte (19). Naar mijn gevoel ging Evola's voorkeur toen al naar die derde weg uit. Zijn verdere loopbaan en zijn naoorlogse publicaties leggen allesszins getuigenis af van zijn onwrikbaar geloof in een kastebewuste minderheid, die dankzij deze mogelijkheid, de overgang naar een nieuw gouden tijdperk, de eerste fase van een nieuwe historische cyclus, zou moeten waar maken.

Grosso modo hebben die latere publicaties de essentie van de door Evola in zijn opus **Rivolta contro il mondo moderno** uiteengezette decadentiefilosofie onberoerd gelaten. Wel bracht hij koerscorrecties aan, o.m. in de opstellenbundel **Gli uomini e le rovine** (1953) (20). Enkel in die andere opstellenbundel **L'arco e la clava** (1968) wordt de lezer hier en daar getroffen door een valse noot (21). In ieder geval is al wat Evola na 1934 geschreven heeft, verplicht lectuur voor hem die geïnteresseerd is in zijn reacties op de tumultueuze gebeurtenissen der jongste decennia. Zonder een Evola-kenner te zijn, voel ik me toch voldoende met zijn werk vertrouwd om te stellen dat een bepaalde rechtlijnigheid in zijn leven en streven, in zijn denken en doen in het oog springt. Wat niet wegneemt, dat hij aarzelingen gekend heeft. Zo kwam hij noch vóór noch tijdens Wereldoorlog II in het fascistische Italië aan zijn trekken, en spijts die miskenning ontwierp hij voor Benito Mussolini (1883-1945) een door de Duce geaccepteerde spirituele (geen biologische!) rassentheorie (22), die een zekere gelijkenis vertoont met de „Rassenseelenkunde" van de in 1941 door het Amt Rosenberg verdacht gemaakte Ludwig Ferdinand Clauss (1892-1974) (23). Waarschijnlijk heeft Evola geruime tijd van het nationaal-socialistische Duitsland de redding verwacht; zulks legt uit waarom hij bij Ahnenerbe, de veelkoppige vorsingsorganisatie van de SS, terecht is gekomen (24) en ook waarom hij als één der weinigen het boek van Christoph Steding (1903-1938) (25) niet verketterd, doch naar waarde heeft geschat. Hij is overigens gestorven zoals hij geleefd heeft: trouw aan zijn principiepen, manhaftig, op de keper beschouwd eenzaam. Ware er niet zijn laatste wilsbeschikking (26), dan had men in zijn grafsteen de volgende versregels van Goethe (1749-1832) mogen beitelen: „Natur had weder Kern / Noch Schale, / Alles ist sie mit einem Male. / Dich prüfe du nur allermeist, / Ob du Kern oder Schale seist".

***

Tot daar dan mijn bescheiden proeve van initiatie in Evola's decadentiefilosofie. Ik weet uit ervaring dat het een riskante

zaak is, een dergelijke visie uit een omvangrijk œuvre af te zonderen. Ik weet bovendien dat het een nog riskantere zaak is, deze vanuit argwaan t.o.v. de wetenschap gespijsde visie, wetenschappelijk te lijf te gaan. Wat daar verder ook van zij, het is mij niet om polemiek te doen geweest, ofschoon ik wel eens de wenkbrauwen heb gefronst toen ik me voor het eerst in **Rivolta contro il mòndo moderne** verdiepte — ik denk o.m. aan de betekenis die Evola aan de ezel in Jezus' leven toedicht (27) — en herhaaldelijk gedacht heb aan het gezegde van Plinius de Oude: „assidua de Deo quaestia est" (= het vraagstuk van God duurt steeds voort). Spijts mijn toelichtingen zou het me geenszins verbazen, mocht deze of gene Evola-adept het met mijn inleiding oneens is, haar mogelijk beneden de maat vinden. Daarop kan ik enkel antwoorden, dat meningsverschillen van dit genre Evola en zijn faam ten goede zullen komen, vermits de historicus Jan Romein (1893-1962) ons immers geleerd heeft dat poly-interpretabiliteit kenschetsend is voor geniale mensen en meer nog voor hun geestesproducten (28).

---

(1) Vgl. **Boekengids,** juni 1933, blz. 223-224.

(2) Alain De Benoist (°1943): **Vu de Droite,** Parijs: Copernic, 1977, blz. 432-436.
Robert Badinter ((°1938) (ed.): **Vous avez dit Fascismes?,** Parijs: Arthaud Montalba, 1984, blz. 119.120.

(3) Franco Ferraresi ((°1940) (ed.): **La destra radicale,** Milaan: Feltrinelli, 1984, blz. 13-53 en vooral blz. 215-252. Ook het speciaal Evola-nummer van het tijdschrift: **Diorama letterario,** n° 72, juni 1984, 31 blz.

(4) Julien Freund (°1921): **La décadence,** Parijs: Sirey, 1984, blz. 250-256.

(5) J. Evola: **Imperialismo pagano,** Padua: Edizioni di Ar, heruitgave = 1978, o.m. blz. 16-18, 123-132 en 142-156.

(6) Vgl. „Faszismus und Katholizismus", in: **Abendland,** mei 1929, blz. 251-252.

(7) J. Evola: „Aspetti del moviemento culturale della Germania contemporanea", in: **Nuovo Antologia,** jg. 1930 n° 1, blz. 83-97.

(8) Leopold Ziegler (1881-1958): **Briefe 1901-1958,** München, Kösel, 1963, blz. 386.

(9) G. Benn: „Sein und Werden", in: **Die literarische Welt,** 1935, blz. 283-287.

(10) J. Evola: **Spengler e il Tramonto dell'Occidente,** Rome: Fondazione Julius Evola, z.j. (= 1981), 25 blz.

(11) Th. Sheehan: „Myth and Violence: The Fascism of Julius Evola and Alain de Benoist", in: **Social Research,** lente 1981, blz. 52-53.

(12) G.-K. Kaltenbrunner: **Europa,** Heroldsberg: Glock und Lutz, deel 2 = 1983, blz. 408.

(13) J. Evola: **Révolte contre le monde moderne,** Montréal: Les Eds de l'Homme, eerste Franse vert. = 1972, blz. 16.

(14) Vgl. Daniël Cologne: „Supplément aux théories de Vilfredo Pareto", in: **Totalité,** n° 5, juni-aug. 1978, blz. 32-35.

(15) J. Evola: **L'„Operaio" nel pensiero di Ernst Jünger,** Rome: **Armando,** 1960.

(16) J. Evola: **op. cit.** (**supra** noot 13), blz. 459.

(17) R. Guénon: **La crise du monde moderne,** Parijs, Gallimard, heruitgave = 1968, blz. 174-175. Doch later blijkt de auteur deze zienswijze als een opportunistische zet te hebben voorgesteld; vgl. **op. cit.** (**supra** noot 13), blz. 489 voetnoot 1.

(18) J. Evola: **op. cit.** (**supra** noot 13), blz. 493.

(19) J. Evola: **Cavalcare la tigre,** Milaan: Scheiwiller, 1961.

(20) J. Evola: **Les hommes au milieu des ruines,** Parijs: Pardès, 1984.

(21) J. Evola: **L'Arc et la massue,** Parijs: Pardès, 1984, o.m. blz. 31-39.

(22) J. Evola: **Sintesi di dottrina della razza,** Milaan: Hoepli, 1941. Belangrijk is tevens zijn Duitse voordracht „Über die metaphysische Begründung des Rassegedankens", in: **Europäische Revue,** maart 1940, blz. 140-144.

(23) L.F. Clauss: **Rasse und Seele,** Berlijn: Büchergilde Gutenberg, heruitgave = z.j. (= 1941?).

(24) Evola heeft zowel over het fascisme als over het nationaal-socialisme post festum beschouwingen ten beste gegeven: **Le Fascisme vu de Droite, suivi de Notes sur le Troisième Reich,** Parijs: Totalité, 1981.

(25) C. Steding: **Das Reich und die Krankheit der europäischen Kultur,** Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt, 1938.

(26) Vgl. **Julius Evola, le visionnaire foudroyé,** Parijs: Copernic, 1977, blz. 199-220.

(27) J. Evola: **op. cit.** (**supra** noot 13), blz. 396.

(28) J. Romein: **In opdracht van de tijd,** Amsterdam: Querido, 1946, blz. 266-295 (vooral blz. 275). In dat boek komt een andere tekst van Romein voor, die i.v.m. Evola's decadentiefilosofie vermelding verdient: blz. 234-264.

JULIUS EVOLA EN HET FASCISME

Roeland Raes

De verhouding van Julius Evola tot het „fascisme" verdient een veel uitvoeriger behandeling dan dit binnen het kader van deze bijdrage mogelijk is.
En dan dienen wij ons vooraf nog akkoord te verklaren over de betekenis van het begrip „fascisme". Immers worden weinig begrippen nog vandaag zo uiteenlopend benaderd als juist dit woord.

Wat is „fascisme"?

Daarop zal men diverse antwoorden bekomen:

1. het fascisme als politiek stelsel, dat in Italië met Mussolini van 1921 tot 1945 aan de macht was, om mét Mussolini's dood te verdwijnen;
2. het fascisme als geheel van politieke stromingen die al dan niet in partijpolitiek verband optraden, zowat overal in Europa vanaf 1919, zich onder verschillende namen aandienden (fascisme, nationaal-socialisme, falangisme, corporatisme enz...) en na 1945 alle samen in het verdomhoekje belandden en grotendeels uitgeroeid werden... al bleef hier en daar het vuur onder de as smeulen;

3. het fascisme-als-scheldwoord tenslotte, waardoor iedere linkse al wie wat minder links is dan hijzelf, met wisselend succes monddood tracht te maken.

Uiteraard interesseren ons hier alléén de eerste twee begripsomschrijvingen!

En uit beider context kan men Julius Evola niet wegdenken. Italiaan, 23 jaar bij de Mars op Rome, actief op velerlei gebied tot het eind van de Tweede Wereldoorlog, in die periode vaak ook in Duitsland werkend, heeft hij bewust geleefd, gewerkt, geschreven en gesproken tijdens de topjaren van het Italiaans en het Europees fascisme.

Niet te verwonderen is dat er t.o.v. hem een dubbel misverstand groeide. Het bekendste is dat van al wie links, democratisch of gewoon maar oppervlakkig denkt, en zich van Evola makkelijk afmaakt door hem als „fascist", als „grijze eminentie van Mussolini" dood te verven. Enige mystificatie is daarbij altijd mooi meegenomen: dat was bv. het geval voor Elisabeth Antebi, die Evola in 1970 lang ondervroeg, zogezegd met het oog op een wetenschappelijke publicatie (1). Het resultaat was een sensatieboek **Ave Lucifer**, waarin Evola werd voorgesteld als „lid van het Ministerie voor Rasaangelegenheden", opsteller van een „nationaal-socialistische doctrine" op bevel van Himmler, en waarin zelfs werd „onthuld" dat Evola zich „wekelijks, in zijn duistere kamer overleverde aan Zwarte misceremonieën"...

Andere critici bestempelen hem telkens weer als „rassistisch theoreticus", „fanatieke antisemiet", of als „ultra-fascist".

Ook van andere zijden kwamen misvattingen: veel jongeren uit de naoorlogse jaren, die meer goede wil en naïeviteit bezaten dan gedegen kennis en helder inzicht, vereerden Evola als een soort goeroe, als een leidsman wiens ideeën ze maar vaag of helemaal niet kenden maar die in hun verbeelding uitgroeide tot de inspirator van wat straks een nihilistisch terrorisme zou worden dat, terecht rebellerend tegen het naoorlogse democratisch moeras, zich uiteindelijk zou verliezen in uitzichtloos — want ongecoördineerd en niet-doelgericht — activisme.

Evola is niéts van dit alles. Hij was nooit een partijman, en evenmin de inspirator van een of ander terrorisme. Hij wilde zelfs geen school vormen, geen leerlingen hebben die aan zijn voeten naar zijn wijsheden kwamen luisteren, wél enkelingen vormen die via hem de traditionele waarheden zouden leren kennen en er hun leven naar richten.

Julius Evola en het fascistische bewind

Als jong aristocraat — hij behoorde tot de kleine Siciliaanse adel en mocht de titel Baron dragen — betoonde Evola weinig belangstelling voor politiek. In de twintiger jaren hield hij zich trouwens vooral met poëzie en schilderkunst bezig.

Wel was hij anti-democraat in hart en nieren, sloot zich bij geen enkele partij aan, en nam aan geen enkele verkiezing deel... (dit zou zó blijven tot aan zijn dood).

Zijn eerste metapolitieke artikelen verschenen vanaf 1918 in het tijdschrift **Critica Fascista**, van zijn oud-frontmakker minister Giuseppe Bottai, maar na het verschijnen van **Imperialismo Pagano** in 1928 (2), een heftig anti-christelijk werk, brak Bottai met hem. Begin 1930 bracht Evola dan zijn eigen tijdschrift uit, **La torre,** dat zich van meetaf zeer onafhankelijk opstelde. Evola zou in nr. 5 schrijven: „Wij zijn noch fascisten, noch antifascisten. Wij zouden een radicaler, een stoutmoediger, een écht absoluut fascisme willen, gemaakt van zuivere kracht, onberoerbaar door gelijk welk compromis..."

Hij werd heftig aangevallen door diverse fascistische „ultra's" (waarvan er velen zich, nà 1945, van dit fascisme niet veel meer zouden herinneren) zodat hij in die periode alleen maar op straat kon verschijnen, omgeven door enkele lijfwachten...

La torre verdween na 10 nummers: geen enkele Romeinse drukkerij wilde het nog drukken!

In die periode raakte Evola bevriend met twee onafhankelijke mannen, die in de fascistische hiërarchie belangrijke posten bekleedden. Vooreerst was er Giovanni Preciosi, die in Napels een groep bladen leidde en Evola in zijn maandblad **Vita Italiana** liet werken. Preciosi bracht hem in contact met Roberto Farinacci die nog partijsecretaris was geweest, lid was van de Grote Raad, het hoogste gezagsorgaan van het regime. Farinacci droeg Evola op, in zijn dagblad **Il regime Fascista** tweemaal per maand een bladzijde te vullen, onder de titel **Diorama filosofico.**

Op die bladzijde kwam een keure van ongebonden Europees rechts denken aan het woord: naast Julius Evola zelf, dikwijls René Guénon, de Zwitserse historicus Gonzague de Reynold, de dichter Gottfried Benn, de econoom Othmar Spann, of nog prins Karl A. Rohan, een vooraanstaand figuur van de Oostenrijkse rechterzijde. Evola zou later met ontgoocheling aan dit experiment terugdenken: ondanks de hoge kwaliteit van wat in **Diorama** geboden werd, was de weerklank bij de machthebbers gering: het fascistisch regime was te zeer van zichzelf vervuld, te zeer begaan met onmiddellijke successen, opdat het ook de culturele revolutie ernstig zou aanvatten. In **Il cammino del cinabro** is Evola streng: „De revolutie werd een flauwe grap op cultureel vlak: om de 'fascistische cultuur' te mogen vertegenwoordigen, volstond het lid te zijn van de partij, en aan de Duce een conformistisch en louter formeel eerbetoon te bewijzen; de rest bleef vrij bijkomstig..." en verder „het fascisme had de provincialistische parvenu-mentaliteit, rondom zich de 'vertegenwoordigers van de bourgeoiscultuur' te verzamelen..."

Niet te verwonderen dat Evola, tegen het eind van de dertiger jaren, vaker in Duitsland en Oostenrijk optrad dan in zijn eigen vaderland. Opvallend is dat zijn hoofdwerk **Rivolta contra il mondo moderno** in 1934 verschenen, reeds in 1935 een Duitse vertaling kende, bij de gezaghebbende Deutsche Verlagsanstalt (3). Hij sprak regelmatig in Berlijn voor de Pruisische Herrenklub, of voor de Weense Kulturbund, en schreef enkele van zijn

sprekendste teksten als **Die Arische lehre von Kampf und Sieg** (1940) (4) of voor Ahnenerbe **Über das Problem der Arischen Naturwissenschaft.**

Anderen zullen uitvoeriger over zijn oorlogsbelevenissen, en zijn naoorlogs noodlot schrijven. Enkel dit: op verzoek van enkele jongeren die in de donkere naoorlogsjaren de rechtse draad weer wilden opnemen, en om richtlijnen vroegen, schreef Evola in 1950 zijn **Orientamenti** (5). En opdat die jongeren niet zouden opgaan in een steriel en oppervlakkig verheerlijken van een geïdealiseerd verleden, publiceerde hij in 1964 **Il fascismo, saggio di una analisa critica dal punto di vista della destra** bij Giovanni Volpe, Rome. Het werk kende een tweede uitgave in 1970, en bevatte toen een tweede luik **Note sul terzo Reich** waarin Evola Hitler-Duitsland kritisch benaderde. Een vertaling in het Frans van deze uitgave volgde in 1981 (6).

Een rechts traditioneel denker en het Italiaans fascisme

Een systematisch onderzoek van **Il fascismo** leert ons Evola's kritiek én waardering kennen voor het Italiaans fascisme en, door zijn stem, de kritiek en de waardering van de rechtse Traditie op het politieke stelsel dat Italië een kwarteeuw lang als 't ware een ander aangezicht gaf. Een bondige bespreking verscheen reeds in 1980 bij het Brusselse C.S.E. (7) maar hier wensen we wat dieper op Evola's studie in te gaan.

1. HET FASCISME EN DE ÉCHTE RECHTERZIJDE

Vooreerst zoekt Evola naar een bruikbare omschrijving van rechts. Hij vindt ze noch bij de burgerlijk-rechtse, louter economisch gemotiveerde, behoudsgezinde burgerij, noch bij het Italiaanse „uiterst-rechts" van 1964 (in casu de M.S.I. en de monarchisten...). Ook in de Italiaanse geschiedenis vindt hij maar weinig aanknopingspunten, zodat hij als vertrekpunt neemt „rechts als begrip dient bepaald in functie van de krachten en tradities die in een aantal naties vóór de Franse revolutie vormend werkten, vóór de opkomst dus van de 'derde stand' en van de massa's..."

2. NEOFASCISME EN ANTIFASCISME

Beide begrippen acht Evola onbruikbaar om het fascisme-als-begrip kritisch te kunnen benaderen. De eerste stroming idealiseert, laat alle negatieve aspecten terzijde, de andere doet net het omgekeerde. Daarenboven heeft het fascisme een oorlog verloren, en alle discussies nà en rond zo'n oorlog, zijn terzake irrelevant. De enige juiste houding, zo op theoretisch als op praktisch vlak bestaat erin het positieve van het negatieve te scheiden. en te trachten tot een synthese te komen: was de fascistische stroming uiteindelijk een positief of een negatief verschijnsel? Daarbij moet men uiteraard het Italiaans fascisme verbinden met de grote politieke Europese tradities, en terzijde schuiven al wat zich in dat Italiaans verschijnsel als compromis openbaarde of als element dat zich verbond met de kwalen die men

juist wilde bestrijden.

3. NATIE, FASCISTISCHE STAAT, EN TRADITIONELE STAAT

Een der belangrijkste aspecten van het fascisme is, volgens Evola, het contrarevolutionaire. Mussolini zei in 1926: „Wij vertegenwoordigen in de huidige wereld een nieuw beginsel: de heldere, categorische, definitieve oppositie tegen de 'onsterfelijke' beginselen van 1789, 'gezag, orde en gerechtigheid' met daarbij een teruggrijpen naar de Romeinse idee als hoogste integratie van de mythe van het nieuw 'sterk en organisch' politiek regime".

In dit hoofdstuk kritiseert Evola het nationalisme, dat hij beschouwt als een anti-traditionele kracht, die immers elk onderscheid tussen de leden van een volksgemeenschap uitwist door hen slechts als „elementen" van die gemeenschap te beschouwen. Zulk nationalisme ontkent de rangorde van elk lid der gemeenschap, door het tot een atoom in de massa te herleiden. De traditionele staat daarentegen (die van vóór 1789) oefent weliswaar druk uit op zijn onderdanen, maar dat is een druk naar boven, een appèl tot het overstijgen van ieders individuele beperktheid. Evola's negatieve beoordeling van het nationalisme kan de onze niet zijn: hij was nu eenmaal een Romein, iemand voor wie de volksnationale problematiek onbestaande was. We vrezen dat de „Europa-der-volkeren-idee" hem een ongerijmdheid zou geleken hebben, net zoals hij allicht over de Zuid-Tirolse vrijheidsstrijd een mening zal gehad hebben die ver van onze opinie afwijkt...

4. FASCISME EN MONARCHIE

Evola is voorstander van de monarchie-als-beginsel. Hoe dit nu concreet toepassen op de Italiaanse context van 1920-1945?
Het Italiaans fascisme is een dyarchie: Mussolini nam het bewind niet, hij kreeg het van de koning en hij oefende een taak uit, die in de Romeinse tijd door de Dux (naast de Rex) en later bv. door een Richelieu, een Metternich of een Bismarck werd vervuld.

De gebeurtenissen van juli 1943 veroorzaakten echter een breuk tussen de monarchie (de legimiteit) en hen die, in hun trouw aan Mussolini en het fascisme, naar de Republiek van Salo overgingen.

De vrij onbeduidende persoonlijkheid van de laatste Italiaanse koning droeg er uiteraard niet veel toe bij, deze „legitimiteit" al was het maar een schijn van écht gezag te verlenen zodat Evola het praktisch aspect van deze problematiek wijselijk terzijde laat...

5. OVER DE PARTIJ, HET CAESARISME EN DE PERSOONLIJKHEIDSCULTUS

Wij zegden reeds dat Evola een uitgesproken tegenstander was van partijpolitiek. Maar even absurd vond hij het beginsel van de „enige" partij: in een regime dat gekant is tegen al wat

democratisch is, kàn men de partij-idee niet handhaven.
Door zich een blijvend en institutioneel karakter toe te eigenen, vertegenwoordigde de fascistische partij een „staat in de Staat". Daarbij legde zij het lidmaatschap op aan quasi iedereen, liever dan dit als een moeilijk te veroveren voorrecht voor te stellen. Zo kwam men natuurlijk tot allerlei oppervlakkige, dubbelzinnige of gewoonweg huichelachtige aansluitingen, wat achteraf, bij de militaire nederlaag, de gekende gevolgen (verraad enz.) opleverde.

Veeleer had men moeten denken aan een soort Orde, als ruggegraat van de Staat, en die in zekere mate zou deelnemen aan het gezag en de waardigheid, die in de top van de staatsconstructie geconcentreerd moeten zijn.

Naast het optreden als „partij" staat Evola erg kritisch tegen wat hij een negatief aspect noemt van Mussolini's eigen optreden: de neiging om „tot het volk te gaan", de drang om een „consensus" te bekomen, in één woord: het „ducisme".
Het aldus bekomen politiek en menselijk klimaat steunt altijd op de infra-persoonlijke aspecten van de mens-als-massamens.
Het caesarisme dat Mussolini bij Spengler vond, is, ook bij Spengler, een negatief verschijnsel gebonden aan de „Zivilisation" (dat in tegenstelling staat tot de „Kultur") en daardoor een element vormt van de „Untergang des Abendlandes".
Daarentegen waardeert Evola positief de militaire ethiek, de opvatting van „dienst als ereplicht", die bv. tot uiting kwam in het dragen van uniformen door bepaalde burgerlijke ambtenaren.
Eveneens positief waren een aantal waarden, die in de fascistische staat werden onderstreept: discipline, eergevoel, actieve onpersoonlijkheid, zin voor verantwoordelijkheid, gezag en gehoorzaamheid, afkeer voor zinloos gebabbel en futiele discussie, mannelijke solidariteit die als vertrekpunt ware vrijheid heeft, de vrijheid om iets te kunnen presteren dat de moeite waard is en daardoor het immobilisme van het burgerleven overstijgt.

6. DE VERWEZENLIJKINGEN VAN HET FASCISME

In het algemeen waardeert Evola als positief dat een verstandig compromis werd gevonden wat het toewijzen van functies betreft: elk „lichaam" duidt diverse gegadigden aan, waartussen het gezagsorgaan zijn keuze doet.

De „corporatieve kamer" was geen oord voor discussies, maar een werkplaats voor gecoördineerde arbeid, waar kritiek toegelaten was op het technische, maar niet op het politieke vlak.
Men kan moeilijk het fascisme kritisch benaderen, zonder over het corporatisme te spreken.

Door het corporatisme zou het fascisme de chaos, veroorzaakt door syndicalisme en klassenstrijd overwinnen. Men bleef echter halfweg in de goede richting steken: men verklaarde zich niet vierkant antisyndicalistisch, dreef de „sociale contrarevolutie" niet tot haar uiterste consequenties. Het nationaal-socialisme zou terzake veel verder gaan, door in het kader van elk bedrijf

van een bepaalde omvang, het schema uit te tekenen dat ook voor de staatsopbouw voorzien was.
En het tweede fascisme, dat van de republiek van Salo? Dat zette een stap in de goede richting, door de figuur van het „ondernemingshoofd" als „éérste werknemer" te benadrukken, en door zijn aanvallen op het parasitair kapitalisme. Anderzijds ging het, misschien om taktische redenen, al te ver. Door het socialiseren dreigde men het syndicalisme en het centralisme te versterken en uiteindelijk de Staat te veroveren door economie, arbeid en productie.
Het bilan van het fascisme op sociaal vlak is, volgens Evola uitzonderlijk positief: het was inzake sociale maatregelen een der meest vooruitstrevende regimes. Het had een echte „derde macht" kunnen betekenen, in de mate dat het de organische, antimarxistische ideeën belichaamde.

7. FASCISTISCH „RASSISME" EN DE „NIEUWE MENS"

Evola vraagt zich vooreerst af, wàt Mussolini ertoe bracht, zich — eerst in 1938! — rassist te noemen?
Hij spreekt weliswaar reeds in 1920 over „ras"„ ook wel in de zin van een vrij primair antisemitisme, waarbij het regime bewust de verwarring „ras = natie" onderhoudt. Evola daarentegen gaat ervan uit, dat alléén een elite „ras" is, „ras" bezit, terwijl een volk slechts „volk", massa is.
Hij neemt dan ook stelling tegen Mussolini's „rassisme", maar dan wél vanuit aristocratisch en hiërarchisch standpunt. Het officieel standpunt terzake steunde op louter politieke beweegredenen, een argument in de strijd van een blank (Italiaans) volk tegen een gekleurd (Ethiopisch).
En een derde argument was — zeker voor Mussolini zelf — dat de maatschappij die hij wilde opbouwen, alleen door een „nieuw type Italiaan" kon worden gemaakt. Dergelijk „innerlijk ras" ligt voor Evola dan wél binnen de lijn van de Traditie, voor zover men niet het „ario-nordisch" (Duits) type nabootst, maar zich naar een „ario-romeins" type richt.
En hij stelt de vraag: was het uiteindelijk mislukken van het fascisme niet een gevolg van het feit, dat het Italiaans „volk" op negatieve wijze op het fascisme inwerkte?
Wat het fascisme van Salo betreft, dit biedt op doctrinair vlak weinig positiefs, maar had één belangrijke verdienste: het strijdbeginsel, het „legionnair" ideaal, waarbij het Italiaans „ras" een positief getuigenis over zichzelf leverde.

8. DE BUITENLANDSE POLITIEK VAN HET FASCISME

De as Rome-Berlijn was geen louter politiek verdrag, maar had een diepere betekenis. Wat Mussolini in Hitler-Duitsland het meest getroffen had, was de praktische doorzetting van traditie en opvatting van de Germaans-Pruisische staatsidee.
Het fascisme werd meegesleept bij de ineenstorting van het nationaal-socialisme, die men grotendeels op de rekening schrijven moet van Hitler's gemis aan maat, zijn megalomanie en

vooral zijn obsessie in het formuleren van het „één Volk - één rijk - één Führer".

BILAN

Besluitend geeft Evola de wezenstrekken aan, waaraan een regime, dat van een „fascistische" idee vertrekt, zou moeten beantwoorden:

— Men moet stelling nemen tegen elke vorm van socialisme of democratie.
— De Staat zal zowel antikapitalistisch als anticommunistisch zijn; in zijn kern moet een transcendent souvereiniteitssymbool aanwezig zijn.
— Staat is het grondgegeven, tegenover volk, natie, gemeenschap. Zijn grondslag is niet van contractuele aard, maar berust op trouw, gehoorzaamheid, vrije onderwerping en eer.
— De Staat kent noch partijregime, noch parlementaire democratie, maar alleen een corporatieve vertegenwoordiging via een „Lagerhuis" (corporatieve kamer). Daarboven staat een „Hogerhuis" dat de voorrang van het politiek beginsel en de hogere idealen waarborgt.
— Grondvoorwaarde voor het bestaan van een échte Staat is een welbepaald klimaat, geschapen door een zo intens mogelijke spanning, en niet door kunstmatige agitatie. Het klimaat van de Staat moet bezielend, personaliserend zijn, én vrij. Een bezielende innerlijke kracht moet individuen, groepen en „orde-leden" doen graviteren rond een welbepaald „centrum".

Julius Evola en het Derde Rijk

In de tweede uitgave van zijn **Il fascismo** wijdt Evola een tweede, beknopter deel aan het Derde Rijk.

Hier staat hij wat afstandelijker tegenover zijn onderwerp: het ging nu niet om zijn eigen vaderland, maar om een land dat hij weliswaar goed kende, maar dat hij toch maar tijdelijk als voordrachtgever of publicist bezocht had, of waar hij sommige studieopdrachten had vervuld.

In zijn evenwichtig eindoordeel vinden we een aantal basispunten terug:

1. HET „NATIONALE" IN HET NATIONAAL-SOCIALISME

Bij Hitler betekent „nationaal" vooral „volks" waarbij Volk aan Ras gelijk staat. Daarbij wordt vooral op de arbeiders-„klasse" gemikt, en het begrip „socialisme" sterk beklemtoond.

Positief daartegen is, dat Hitler zijn „Derde Rijk"-idee (waarbij het Heilig Roomse Rijk als éérste rijk en het Keizerrijk van Bismarck als tweede fungeert) bij Moeller van den Bruck haalt.

2. DE „VOLKSE" MYTHE EN DE FÜHRERSTAAT

Na de verplettering van de Röhm-strekking en het afrekenen met de „tweede revolutie" is het Derde Rijk een Führerstaat: alle macht is verenigd in één persoon, zonder verwijzing naar een hogere legitimiteit. Hitler haalt de verantwoording voor zijn uitzonderlijke macht uit de zgn. volksconcensus. Hij bezat ongetwijfeld uitzonderlijke eigenschappen, maar vertoonde ook alle kenmerken van de „bezetene". De totale ineenstorting van het Rijk in 1945 bewees de geringe diepgang van het hele stelsel.

3. DE VERWEZENLIJKINGEN VAN HET REGIME

Op alle terreinen vindt Evola positieve naast negatieve kenmerken: écht-Pruisische eigenschappen in de Reichswehr bv. tegenover de hysterische Führercultus, de ontbinding van de studentencorporaties tegenover het verbieden van de syndikaten, de onvergetelijke organisatie van de H.J. tegenover àl te vergaande sociale maatregelen die de ongegronde hoogmoed van het plebs streelden... Het stimuleren van de solidariteitsidee binnen het bedrijf, gepaard aan het uitvlakken van de werkloosheid behoort zeker tot de blijvendste verdiensten.

4. DE NATIONAAL-SOCIALISTISCHE WERELDBESCHOUWING

Evola wijst het biologisch rassisme af, ten gunste van een "geestelijk ras". Terloops haalt hij het Zweedse en het Hollandse „volk" aan: „rassisch zuiver, maar geestelijk als 't ware uitgedoofd...". Een positieve verdienste van het nationaal-socialisme was, gestreden te hebben voor een „Weltanschauung": het nam kordaat stelling op religieus vlak, bestreed elk atheïsme, maar liet na te bepalen wàt het onder „positief christendom" verstond, terwijl een niet-onbelangrijke vleugel een „Germaans geloof" propageerde.

Hitler zelf biedt ons weinig op gebied van een hogere levensbeschouwing. Rosenbergs **Mythos**, essentieel op doctrinair vlak, biedt heel wat positiefs (de verwijzingen naar Wirth en Bachofen bv. (8), maar blijft toch, volgens Evola, nog ernstig besmet door Verlichtings-ideeën, terwijl Rosenbergs anti-christendom leidt naar een naturalisme en pantheïsme van bedenkelijk allooi.

5. „ORDE"-STAAT, S.S., PANGERMANISME, EUROPEISME

Het nationaal-socialisme nam enkele belangrijke initiatieven in de richting van een „Orde"-staat, waarbij de Teutoonse ridderorde uit de Middeleeuwen, of sommige Bünde uit de Weimartijd model stonden. Het verschilt hierin grondig, en op positieve wijze van het Italiaans fascisme.

Zo waren er de Ordensbürgen, waar een elite jongeren, in Rosenbergs geest opgeleid werden. Zo was er vooral de S.S. die van lijfwacht tot elitegroep evolueerde, bezield door Himmler, en zowel refereerde naar Sparta als naar Pruisen en zelfs naar... de Jezuïetenorde!

Positief waardeert Evola ook de Waffen-SS, die niet strijdt voor een primair rassisme, zelfs niet voor het pangermanisme, maar voor een hogere idee, voor Europa en een nieuwe Orde. Dat zal aan het eind van de oorlog tot uiting komen in de „verklaring van Charlottenburg" door de hogere SS-leiding opgesteld, als antwoord op het geallieerd manifest van San Francisco. Het begrip Nieuwe Orde wordt er verklaard in federalistische en

organische, nièt in imperialistische en totalitaire zin.

De SS terzijde gelaten komt het nationaal-socialisme toch over als een irredentistisch nationalisme, dat in plaats van in Europa bondgenoten te zoeken voor een gemeenschappelijke strijd tegen het communisme, als veroveraar en kolonisator optrad.

Zo bleek het, alle bovenmenselijke inspanningen ten spijt, niet opgewassen tegen de coalitie van marxisten, liberalen, democraten én van de met geweld geannexeerde naties... en verdween uit de geschiedenis.

Een ideaal politiek stelsel?

Besluitend kan men zich afvragen of Evola dan geen enkel politiek stelsel als ideaal heeft ervaren?

We stipten reeds aan, dat hij nooit partijpolitieker was, en zich dus in zijn be- en veroordelingen, net als in zijn waarderingen, aan de grote traditionele beginselen kon houden, deze telkens toepassend op concrete toestanden.

Het komt ons voor, dat Julius Evola slechts éénmaal een politiek voorman ontmoette en slechts éénmaal een politiek stelsel leerde kennen, in overeenstemming met zijn politieke idealen.

Dat was toen hij in de lente van 1938 door Roemenië reisde en daar kennis maakte met de „IJzeren Garde" van Corneliu Z. Codreanu (1899-1938). Zijn verslagen over deze ontmoeting, verschenen in **La Vita Italiana** van 12/38 en in **Il regime fascista** van 3/38 (9), getuigen van de diepe indruk die Codreanu op Evola maakte. Ze waren leeftijdsgenoten, beiden intellectueel zeer onderlegd, maar overigens erg verschillend georiënteerd: de niet-christelijke, niet-politiek geëngageerde Evola, en de diepgelovige, politiek zeer bedrijvige Codreanu.

Evola zag in Codreanu, de man die in staat was de traditionele idealen in de context van 1938 ook politiek gestalte te geven. Hier werkte een zuiver idealist, een sterke persoonlijkheid, een asceet die alle materiële bekommernissen ondergeschikt maakte aan zijn politieke idealen, iemand tenslotte met verbazende geestelijke diepgang (10). Het noodlot bleek Codreanu ongunstig: in april 1938 aangehouden, in mei veroordeeld tot 10 jaar dwangarbeid, in november op „hoger bevel" door politieknechten gewurgd...

Zou het dan tóch zo zijn, dat het omzetten van de traditionele idealen in politieke realiteit niet mogelijk is? Evola zélf heeft alvast de moed nooit opgegeven en heeft zijn leer-opdracht tot zijn laatste levensdagen volgehouden.

Zijn woord, zijn karakter, zijn hele levenshouding blijven ook vandaag voor ons een steun in de dagelijkse strijd van de enkelen tegen de velen...

---

(1) Uitgave Calmann-Levy, Parijs 1970.
(2) Een Duitse versie verscheen in 1933 bij Armanenverlog, Leipzig. In 1980 verscheen bij Haro (Antwerpen) een facsimile-uitgave.

(3) De Franse vertaling verscheen eerst in 1972, en dan nog bij de Canadese „Editions de l'homme" in Montréal!
(4) Franse vertaling werd in 1979 bezorgd, door Totalité, met een voorwoord door Giorgio Freda. Een Nederlandse versie is op komst.
(5) Nederlandse vertaling werd in 1982 uitgegeven, door het Centro Studi Evoliani te Brussel, met een inleiding door Roeland Raes.
(6) Uitgave Totalité. Aan het voorwoord van Philippe Baillet hebben wij voor bovenstaande bijdrage, heel wat te danken.
(7) Salvatore VERDE. **Une critique du fascisme du point de vue de la droite.** Nederlandse vertaling: **Teksten, Kommentaren & Studies,** XI, 1980.
(8) Over Herman Wirth, die van Nederlandse afkomst was, zie o.a. **Teksten, Kommentaren en studies,** 1981, 24.
Een bloemlezing uit het werk van Johann J. Bachofen verscheen in 1980: **Du règne de la mère au patriarcat** Ed. de l'Aire, Lausanne.
(9) Beide teksten werden opgenomen in het dubbelnummer van **Totalité** 18/19 gewijd aan de IJzeren Garde, 1984, 1984. Te bestellen bij Pardès, B.P. 47 - F 45390 Puiseaux.
(10) De keurgroep van de IJzeren Garde beoefende het celibaat tot 30 jaar, vastte drie dagen per week, en had dagelijkse gebedsstonden. Een afzien van elk overtollig materieel bezit gold trouwens als plicht voor élk lid van de IJzeren Garde...

EVOLA, DUITSLAND EN HET RASSENPROBLEEM

Robert Steuckers

Evola en Duitsland: een in kort bestek moeilijk te behandelen thema. In zijn „jeugd"-jaren, wijdde Evola zich aan avant-gardekunst en -poëzie, vóór de Eerste Wereldoorlog in Italië door Papini en Prezzolini gelanceerd, en tijdens de oorlog en nog tot de aanvangsjaren van het fascisme door de futuristen uitgedragen.

In die erg artistieke en bohème-wereld vormde de „democratische burger" de vijand bij uitstek. De Centrale Machten vertegenwoordigen voor die — overtuigd oorlogszuchtige — wereld van kunstenaars en dichters, het „Teutoons barbarendom", de verpersoonlijking van die platvloerse burger-mentaliteit.

Hoe paradoxaal ook, toch kennen Evola en zijn vrienden, ondanks het in de oorlog gegroeide anti-germanisme, reeds de mogelijkheden van de Duitse mystiek en haar „verborgen tradities". De Rijnlandse en Vlaamse mystiek (Meister Eckhart en Ruysbroeck) doen hem een „toonloze en ijzig brandende innerlijkheid" ontdekken. De komende elite zal zijn karakter moeten stalen, het verstevigen door een terugkeer naar de in deze mystiek vervatte ethiek, die door het klassiek denken vergeten was.

De jonge generatie, die aan de slachtpartijen van Verdun en de Somme ontsnapte, streeft naar een „Neue Sachligkeit", maar dat

betekent een streven naar een nieuwe zuiverheid, naar een radicale uitpuring van gevoelens en opvattingen, naar een terzijdestellen van de schijnheilige gemaaktheid eigen aan de burgerij van 18de en 19de eeuw. Die jongeren zullen een „Neue Sachligkeit" menen te vinden in bolsjevisme, fascisme of nazisme. Het boek dat, volgens Evola, het best deze geestelijke ommekeer illustreert is Ernst Jüngers **Der Arbeiter** waarin de Duitse schrijver-soldaat de opgang ziet van een „metalen type", spontane reïncarnatie van de strijder uit de Grote Oorlog.

Na zijn avant-garde-jaren (1915-1920) gaat Evola door een „wijsgerige periode" (1920-1915). Zijn esthetische, ethische en mystieke intuïtie krijgt een wijsgerige „vorm" in de boeken **Teoria dell' Individuo assoluto** (1927) en **Fenomenologia dell'individuo assoluto** (1930). Hij tracht er logisch te blijven, in een „roes" van helderheid, die in geen enkel intellectualisme ondergaat, maar olympisch wil zijn, zelf-vormend.

In de vorming van zijn wijsgerig geweten, wordt Evola door drie schrijvers geholpen: Nietzsche, Weininger (de schrijver van **Sex en Karakter,** boek waarin het begrip „mannelijkheid als metafysisch grondbegrip" wordt verklaard) en Michelstaedter, een Austro-Italiaanse Jood in opstand tegen de gemakkelijkheden, het positieve en de trivialiteit van de „Belle Epoque", idolen die elke gedachte aan grootsheid en scheppende vervoering verwoesten.

Vanuit deze drievoudige lezing oefent Evola kritiek uit op het Italiaans neo-idealisme van Croce en Gentile, en wendt hij zich ook naar de Duitse wijsgerige bronnen van het fundamenteel idealisme (Kant, Hegel, Fichte, Schelling...).

Evola neemt duidelijk afstand tegenover deze Germaanse traditie. Indien — volgens hem — de originele Duitse teksten rijker en compacter zijn dan hun Italiaanse epigonen, blijven ze toch onder hun „verborgen betekenis", hun „irrationele" wortels bezitten en onderkennen ze de voorrang niet (of amper) van de extra-wijsgerige basis op de speculatieve toepassingen. Hier lukt Evola in een wijsgerig meesterstuk: hij stelt zich vragen over de extra-wijsgerige kern van elke wijsbegeerte en zoekt, eerst met Nietzsche, Weininger en Michelstaedter, vervolgens met Bachofen, Spengler, Jünger en de Hindoeïstische en Boeddhistische tradities, te bepalen, welke deze concrete kern is, welke zijn reële, tastbare en voelbare grondslagen zijn, die voorrang hebben op elke speculatieve wijsbegeerte.

Voor Evola en zijn eerste bezielers, blijft de mens niet beperkt tot alleen maar de mogelijkheid de wereld te overdenken. Voor hen is het criterium van waarachtigheid niet de „speculatie", maar de „macht". Evola's wijsbegeerte is er dus een van de „mens als macht", als macht en als ontwaking. Deze beschouwing van de mens vindt men ook in de hindoe-tradities terug. Zo leest men in de **Tantratattva** (I, 309-10) „Alle vormen die zich in het leven openbaren — materie, zintuig en verstand — zijn uitingen van de âtyma (geest). Maar âtma is çakti (macht)

en çakti is âtma.". Het ontdekken van de traditionele hindoewereld zal Evola's werk naar het Boeddhisme, en naar de Yoga- en tantra-disciplines leiden. De mens, het Ik moet zich van de hypnose der zinnen bevrijden, zijn wil uitzuiveren evenals zijn verbeelding om macht over zichzelf te bereiken.

Het is door een kritische studie van het Duitse idealisme, dat Evola de Indische geesteswereld bereikt. Vanuit deze kritische, strikt wijsgerige ontwikkelingsgang, zal Evola de Boeddhistische ontwakings-doktrine (**La dottrine del risveglio**) onderzoeken, en zal hij de ervaringen die hij daaruit haalde, benutten om, voor de Europeanen die zich mét Nietzsche, Spengler en Huizinga bekommerden om de verschijnselen van verval en neergang, zijn befaamde werk **Rivolta contra il mondo moderno** op te stellen. Evola zal niet ophouden zich te bekommeren om het lot van Europa, ontredderd door de bolsjevistische revolutie, en door het aan de macht komen van Italiaans fascisme en Duits nationaal-socialisme. In hoofdstuk XVI van **Rivolta,** trekt Evola een haarscherp parallel tussen Indië dat de Wil bedwingt nadat het de lichamen door ascetische „technieken" bedwong, en de leer van Meister Eckhart, volgens wie men als grootste deugd de „Abgeschiedenheit" moet beoefenen, de onthechning tegenover de ijdelheden van deze wereld, ijdelheden die noch zijn geest noch zijn lichaam kan beheersen.

Door deze dubbele spirituele proefneming (mystieke en hindoeistische) knoopt Evola relaties aan met Ernst Jünger, de profeet van de „metalen soort". Bij Jünger is de „arbeider" degene die „vorm geest", die de „Gestaltung" beoefent en die ongetwijfeld hetzelfde doet als de „held" die zich inwerkte in de praktijk van de tantristische onthechting.

In Jüngers Europees perspectief, moet men verzaken aan de burgerlijke frivoliteiten, de „musealische Tätigkeit" verwerpen, om zich te richten naar de verovering van de „totale ruimte". Deze verovering ontspringt helemaal niet aan bezitsdrang — zoals het klassieke kolonialisme — maar situeert zich volledig in de Jünger-wereld, een wereld die steeds dezelfde grootheid bewaart. In zijn wil schuilt geen enkel hegeliaans of marxistisch „progressisme": het komt erop aan, overal, op alle plaatsen van onze planeet, teken en zin te vinden, dat is: verder gaan dan de schijn en die befaamde buitenwijsgerige bodem raken, die essentie van beschavingen en volkeren die door occulte stelsels versluierd en ontaard wordt.

Voor Evola is het nationaal-socialisme een benadering van die essentie (in dat geval de essentie van het Germanendom of, correcter nog, van het oorspronkelijk „Indo-germanendom"!), maar het is een erg onvolledige benadering, sterk gemerkt door de burgermentaliteit. Vanuit Evoliaans perspectief blijft het Italiaans fascisme een ideologie, een „modern" politiek stelsel. Het nationaal-socialisme schijnt hem positiever, beter georganiseerd, vooral wat de bescherming van de landbouwersstand betreft.

Evola kritiseert in het nationaal-socialisme vooral de poging, een nieuwe godsdienst, gesteund op een „Germaans geloof" op te bouwen. Aan deze „ontchristelijkings"-politiek verwijt hij, dat ze zich teveel inspireert op de culturele en wijsgerige nalatenschap van het naturalistisch pantheïsme, van het anti-katholicisme uit de tijd der Verlichting. Dergelijke cultus mondt, volgens Evola, uit in een primair „germano-rassisme".

De dialoog tussen Evola en het Duits nationaal-socialisme blijft uiterst boeiend. Zo verloopt zijn overgang van de „zuivere wijs-begeerte" naar de wereld van de hindoe-spiritualiteit, die meer in het leven verworteld is — parallel met de onderzoekingen van Hans F.K. Günther over de „Noordse religiositeit" (**Frömmigkeit nordischer Artung,** 1934), van Walter Wöst over het „indo-ger-maans geloof" (**Indeogermanisches Bekenntnis,** 1942) en van Walter Otto over de Homerische religiositeit (**Die Götter Grie-chenlands,** 1929). Hier dient bijzonder belang gehecht aan de figuur van Hans F.K. Günther. Vooreerst omdat men hem ten onrechte doodverft als „rassistische" ideoloog bij uitstek (zie de demagogische beroeps-antifascisten, als de Brit Michael Billig, schrijver van een bedenkelijk inquisitorium met de veelzeggende titel **L'internationale rasciste** (Maspero PCM, Paris 1981) ; ver-der omdat zijn onderzoekingen over de Indo-europese volksver-huizingen toelieten, de noordse „religiositeit" te vergelijken met het boeddhisme als „leer van de ontwaking". Günther was inder-daad opsteller van een **Rassenkunde des deutschen Volkes** waar-in hij aantoont, dat de Duitse bevolking het product is van een vermenging tussen zes verschillende rassen, waaronder het „noordse" dat ze haar taal schonk, (alvast haar basisvocabula-rium, vermits syntaxis en geleerd vocabularium sterk verlatijnst zijn, vergeleken met bv. de Skandinaafse talen) en heel wat beginselen op het vlak van de „politieke" ordening.

In zijn **Frömmigkeit nordischer Artung** legt Günther de basis uit van de houding der volkeren uit de oudheid, die van Indo-europese oorsprong waren, tegenover het leven. Hij beijvert zich, de **Ilias** en de **Edda** te vergelijken, de teksten van de La-tijnse en van de hindoeïstische traditie, om er het „pantragisme" van de Indo-germaanse mens in terug te vinden. Günther ver-wijst in zijn boek naar de opzoekingen van Georges Dumezil. Hij zal de sporen van deze geesteshouding doorheen gans Azië zoeken en trachten de wegen terug te vinden waarlangs de migraties op het Aziatisch continent gebeurden.

Voor Günther, net als voor Evola, hebben het oude Indië en het boeddhisme veel meer dan het christendom de stempel behouden van die „tragische levensfilozofie" van dat „volunta-ristisch ascetisme", eigen aan de eerste Indo-europeanen (zie Hanst F.K. Günther **Die Nordische Rasse bei den Indogermanen Asiens**). Maar wanneer men heden over „ras" spreekt, denkt de man in de straat meteen aan de buitensporigheden van het nazisme. En al wie zich bezighield — of nog bezighoudt — met „rassenvraagstukken" in de volkenkunde, de geschiedenis of de

antropologie, wordt meteen verdacht met Hitler's beweging te sympathiseren. Tegen dit belachelijk en onwetenschappelijk vooroordeel, kan alleen een teruggrijpen naar de teksten een serene beoordeling toelaten.

Evola verwijt het nationaal-socialistische Duitsland een rassistisch materialisme en stelt daar tegenover een „rassisme van de geest". In **Il mito del sanque** verricht hij als 't ware genealogisch werk en spoort de verschillende stadia van het Duits „rassisme" op. Volgens Evola liggen de basis-axioma's van dit Duits rassisme in de idee van een „oorspronkelijk Volk" (Urvolk) bij Fichte. Gobineau (die in het 19de-eeuwse Duitsland groot succes kende)zal op het rassistisch denken de decadentie-idee enten. Vacher de Lapouge zal deze intuïtie „darwinizeren" terwijl een andere Darwiniaan, Woltmann, een „politieke anthropologie" zal uitwerken en aldus bijdragen tot het verstevigen van de „Pruisische mythe".

Evola kent al deze premissen een theoretische waarde toe. Zijn kritiek richt hij echter tegen Alfred Rosenberg, schrijver van **Der Mythus des 20. Jahrhunderts.** Hij verwijt hem, aan het rassisme een anti-aristocratisch karakter te hebben gegeven door positieve waarde te hebben gehecht aan bepaalde gebeurtenissen uit de Duitse geschiedenis, zoals de strijd tussen de Saksen van Widukind en Karel de Grote, Luthers Hervorming of — net zo als Johannes von Leers, minister voor godsdienstzaken van het Reich — de Boerenoorlog uit de 16de eeuw. In het marxisme vindt men trouwens die interpretaties ook terug: Engels ziet in de Germaans „gens" of in de Keltische in Ierland, de grondslag van een volmaakte maatschappij, die vernietigd werd door het leenroerige stelsel en het autoritarisme van prinsen en koningen. In die zin kan men de strijd van de 16de eeuwse boeren tegen de Kerk op twee manieren uitleggen:

1) een nationalistische, waarbij de Boeren (het „volk") in opstand komen tegen een Kerk die hen een juridisch stelsel oplegt dat vreemd is aan het hunne (dat het voordeel heeft, autochtoon te zijn, en de „gemeentelijke" verdeling van gronden en goederen van de clan inhoudt) ;

2) en een „socialistische", waarbij die revolte niet gezien wordt op diachronische wijze (dit is, in een globaal en historisch perspectief, waarbij men rekening houdt met de opeenvolgende bezettingen van de grond) maar vanuit een synchronische gezichtshoek, dat is, volgens de toevallige organisatie van de socio-economische verhoudingen.

Merkwaardig genoeg, ziet Evola het verschil niet tussen Noord-Europa, van waaruit de invasies vertrokken, en Zuid-Europa, waar de oorspronkelijke bevolking geleidelijk onderworpen werd aan, terzelfdertijd landbouwers- en strijders- „aristocratieën", die vanuit Noord- en Centraal -Europa kwamen. Toch geeft Evola toe (in zijn **Note sul Terzio Reich**) dat de hoedanigheid van landbouwer in Centraal-Europa grondig verschilt van deze van de

landbouwarbeider uit de latifundia van Zuid-Europa, gebukt onder diepe ellende en onnoemelijke dienstbaarheid.

In Evola's benadering van Duitsland (om 't even of dat nu nationaal-socialistisch, liberaal of monarchistisch is) bestaan ongetwijfeld lacunes, omdat hij het Duitse volk (zoals trouwens alle andere volkeren) de heerschappij wil opleggen van een aristocratie die zichzelf gedrags- en regeer-regels geeft, wat haar een intrinsieke „superioriteit" toekent, onafhankelijk van de grond, onafhankelijk van de banden die haar aan een gebied of aan een volk kunnen verbinden.

In een volksgezind perspectief (dat het onze is!) kan men zijn benadering van de geschiedenis en zijn kritiek op de Rosenbergse en marxistische interpretatie (beide voorkomend uit eenzelfde Fichteaans model: de Urvolk-idee) maar slecht beamen. Dit wél doen, zou er ons logisch moeten toe brengen, in het kader van de Belgische staat, de heerschappij van koningsgezinde militairen te aanvaarden, onder voorwendsel dat die personen onderworpen zijn aan een „regel", aan een „discipline", terwijl het volk als „subversief" en té veeleisend zou aanzien worden.

In de verschillende boerenoorlogen die op het eind van de Middeleeuwen in Europa waren gevoerd (Jacquerie in Picardië, Lollarden in Engeland, opstanden in Hongarije en Bohemen), herkent men het volksoproer, sinds de Oudheid eigen aan de Indogermanen, tegen het machtsmisbruik en de bedrieglijke aanmatigingen van clerus en alleenheersers.

Het antwoord op deze problematiek (die ook de vraag omvat of volksnationalisten zich al dan niet op Evola kunnen beroepen, en of het Evolisme geen geschikte geesteshouding is om het staatsnationalisme te verrechtvaardigen) ligt niet in een terugkeer naar Rosenberg noch in een terugvallen op het oppervlakkig democratisme van het marxisme.

Naar Rosenberg kàn men niet terugkeren, om de eenvoudige reden dat een verworteling in de volkse traditie, en in de stamorganisatie niet alleen een weldaad is voor de Germaanse volkeren, maar evenzeer voor alle anderen. En als Rosenberg de opstand van de Tsjechische Hussieten heftig aanvalt, laat hij na te zeggen dat die Tsjechen opstaan tegen een katholieke willekeur, tegen een universalistisch model, dat hun wil tot volkse zelfregering verplettert. De Zwitsers, de Nederlanders, de Tiroolse boeren, zelfs al behoren ze allen tot de Germaanse wereld, zullen zich met gelijke krachtdadigheid verzetten tegen de macht der Habsburgers, die hun volkse vrijheden negeren.

Het democratische marxisme kan op theoretisch vlak beslist geen marxistische legitimiteit bekomen — zeker niet in onze gewesten — vermits het beantwoordt aan wat Marx zelf het „Lumpenproletariat" noemde, een aan niets gehechte bevolkingslaag, wier doel het is, te plunderen en te vernietigen, zonder een nieuwe maatschappij op te bouwen in éénklank met de volkse wortels, waarvan Evola het belang ervaren had.

Evola verwarde inderdaad „volk" en „Lumpenproletariat", terwijl de volkse traditie van een Ernst Moritz Arndt (bezieler zowel van het Duits volksnationalisme, als van de „volksgezinde" idee in de Vlaamse beweging) „Volk" en „Pöbel" onderscheidde.

Mijns inziens berust het antwoord op dit twistgesprek in de herleving van de „völkische" ideologie die men thans in Frankrijk vaststelt. Yves-Marie Bercé, Michel Vovellen, Robert Muchembled e.a. zijn vandaag best in staat ons „volksgezind" denken grondig te hernieuwen, zonder dat wij in de ontaarding van de „Volk"-cultuur gedreven worden, die door Hitler ten dienste van een Duits jacobijnendom gesteld werd. De Indianenkenner Louis Dumont laat opmerken dat de Hitleriaanse ontaarding van de „völkische" ideologie ons niet mag verleiden tot het verwarren van deze volkse gedachte, het Volksnationalisme, met het Hitlerisme.

Ongetwijfeld biedt Evola ons een recept dat mensen met een priesterlijke roeping (in de zin van Dumézil's categorieën), op zichzelf moet toepassen. Op dat gebied blijft zijn werk onmisbaar. Maar hij heeft de Germaanse wereld en de romantische traditie van het „volk" slecht begrepen. Bij Evola net zoals bij Günther, vindt men wel een kijk op de antieke geschiedenis en een ontleden van de mentaliteit der Indo-europese veroveraars, maar geen völkische opvattingen, zoals die welke inherent zijn aan de Vlaamse, Friese, Welshe of Schotse beweging, of zoals de „folkelig"-traditie, eigen aan de Skandinavische volkeren.

In **Il mito del sanque** begrijpt Evola niet, hoe Walter Darré de Germaanse landbouwer kan beschrijven als een in de grond vredelievend persoon, wiens bekommernis het is, zijn grond te verdedigen. Evenmin begrijpt hij, waarom Darré decadentie ziet wanneer volkeren zich aan imperialisme overleveren. Volgens Darré moet de mens (die in de Indo-Europese oudheid voor 99 % agrarisch is), vooreerst zijn grond verdedigen: hij is een „behouder" die zorgvuldig de onroerende goederen bewaart, hem door zijn voorouders nagelaten. Hij is dus niet a priori een ontwortelde veroveraar, die zijn willekeur oplegt zonder ooit aan een bodem gebonden te zijn. Wanneer men de dialoog leest tussen Evola en het Duitsland van de dertiger jaren, dan stelt men vast dat er in Europa toch twee vizies op de geschiedenis bestonden: de ene komt uit het Noorden, impliceert de „inheemsheid" zoals in het Zwitsers federaal stelsel, en onderlijnt het belang van de autochtone factoren; de andere komt uit het Zuiden, waar de abstrakte organisatie belangrijker is dan de substantiële bindingen eigen aan de inheemsheid; het Franse en het Spaanse jacobijnendom zijn er de meest sprekende voorbeelden van...

Hebben **wij** niet gekozen voor een herwaardering van deze inheemsheid?

(Vertaling: Roeland Raes)

BIBLIOGRAFIE

Werken van Julius Evola:

Julius EVOLA. **Le Yoga Tantrique, sa métaphysique, ses pratiques.** Fayard. 1971.

Julius EVOLA. **Révolte contre le monde moderne.** Editions de l'Homme. Montréal-Brussel, 1972.

Julius EVOLA. **L'„Operaio" nel pensiero di Ernst Jünger.** Volpe, Rome, 1974.

Julius EVOLA. **Sintesi di dottrina della razza.** Ar. Padua, 1978.

Julius EVOLA. **Il mito del Sangue.** Ar. Padua, 1978.

Julius EVOLA. **Indirizzi per una educazione razziale.** Ar. Padua, 1979. Een Franse vertaling is nu bij Pardès verschenen.

Julius EVOLA. **Le fascisme vu de droite suivi de Notes sur le Troisième Reich.** Totalité/Cercle Culture et Liberté. Parijs, 1981.

Julius EVOLA. **Le Chemin du Cinabre.** Arché/Arktos. Milaan/Carmagnola, 1983. Verspreiding in Frankrijk en België: Dervy-Livres, Parijs.

Julius EVOLA. **Saggi di dottrina politica. Crestomazia di saggi politici raccolti e curati da Renato del Ponte.** Edizioni Casabianca „Mizar". San Remo, 1979.

Werken over Evola:

Adriano ROMUALDI. **Julius Evola, l'uomo e l'opera.** Volpe. Rome, 1979.

Marcello VENEZIANI. **La ricerca dell'Assoluto in Julius Evola.** Edizioni Thule. Palermo, 1979.

Andere geconsulteerde werken:

Ludwig Ferdinand CLAUSS. **Rasse und Seele. Eine Einführung in den Sinn der leiblichen Gestalt.** Büchergilde Gutenberg. Berlijn, 1939.

Friedrich ENGELS. **La guerre des Paysans en Allemagne.** Editions Sociales. 1974.

Friedrich ENGELS. **L'Origine de la famille, de la propriété privée et de l'Etat. A propos des recherches de L.H. Morgan.** Editions du Progrès. Moskou, 1976.

Hans F.K. GÜNTHER. **Die Nordische Rasse bei den Indogermanen Asiens. Zugleich ein Beitrag sur Frage nach der Urheimat und Rassenherkunft der Indogermanen. Mit einer Ergänzung von Jürgen Spanuth.** Verlag Hohe Warte/Franz von Bebenburg KG. Pähl/Obb., 1982.

Michel VOVELLE. **Idéologies et mentalités.** François Maspero/Fondations. Parijs, 1982.

Enkele nuttige adressen:

- **C.S.E.-Vlaanderen:** R. Raes, Amand Casier de ter Bekenlaan 2, 9910 Gent.
- **C.S.E.-België:** Marc Eemans, Lange Haagstraat 29, 1050 Brussel.
- **Totalité** en de „Editions Pardès" zijn het beste buitenlands adres, o.a. omdat men daar allerlei werken van en in de sfeer rond Evola kan verkrijgen. Adres: PARDES B.P. 47 F 45390 Puiseaux.
- In Nederland is er een bescheiden Evoliaans blaadje: **De Ghibellijn** p/a Jens Laroy, Eeftink 424 Amsterdam 1103 AE.
- In Italië zou men diverse adressen kunnen citeren, maar ik beperk me tot de Uitgeverij Archè, Via Medici 15, I 20123 Milaan, waar diverse werken van en over J.E. verschenen of nog zullen verschijnen.

INHOUD